

Redovisningsekonomens praktik och dess inverkan på etisk redovisning

– En kvalitativ studie om vilka bakomliggande faktorer som har en inverkan på hur redovisningsekonomer upprättar redovisningen

The accounting economist's practice and its impact on ethical accounting

– A qualitative study on which underlying factors have an impact on how accountants prepare the accounts

Examensarbete för kandidatexamen med huvudområdet Företagsekonomi

Grundnivå 15 högskolepoäng

Vårtermin År 2022

Student: Patricia Khalaf & Yassir Abdi

Handledare: Marina Grahovar

Examinator: Danilo Brozovic

Redovisningsekonomens praktik och dess inverkan på etisk redovisning

– En kvalitativ studie om vilka bakomliggande faktorer som har en inverkan på hur redovisningsekonomer upprättar redovisningen

Examensrapport inlämnad av Patricia Khalaf och Yassir Abdi till Högskolan i Skövde, för Kandidatexamen Redovisning vid Institutionen för handel och företagande.

2022-08-08

Härmed intygas att allt material i denna rapport, vilket inte är vårt eget, har blivit tydligt identifierat och att inget material är inkluderat som tidigare använts för erhållande av annan examen.

Signerat: _____

Patricia Khalaf

Signerat: _____

Yassir Abdi

Förord

Det riktas först och främst ett stort tack till alla som medverkat med värdefull information till vår studie. Vi vill därmed tacka våra respondenter för ert bidragande i vår uppsats. Ett stort tack riktas även till våra opponenter som tillfört konstruktiva förslag till vår studie. Slutligen är vi även tacksamma för vår handledare Marina Grahovar som bidragit med värdefulla synpunkter under hela studieprocessen.

Patricia Khalaf & Yassir Abdi

Skövde

Sammanfattning

Den etiska redovisningen går även mot en negativ trend, där anmälningar i samband med oetisk redovisningen ökat markant de senaste åren. En redovisningsekonom har i uppgift att ta hand om bokföringen samt upprätta redovisningen. Där redovisningsekonomen har ansvaret att kontrollera samt redovisa ett företags finansiella situation. Detta betyder att redovisningsekonomen har ett stort ansvar då deras redovisning visar hur framgångsrikt ett företag driver sin verksamhet. Därför kommer studien studera vilka bakomliggande faktorer som har en inverkan på hur etiskt redovisningsekonomen upprättar redovisningen.

Syfte och frågeställning

Syftet med föreliggande studie är att utforska samt identifiera vilka bakomliggande faktorer som har en inverkan på den etiska redovisningen. Vidare syftar studien även med att bidra med förståelse kring vad som har en inverkan på hur redovisningsekonomen bemöter etiska utmaningar samt hanterar dessa situationer vid upprättandet av redovisningen. Studiens frågeställning blir därmed följande: *Vilka bakomliggande faktorer har en inverkan på hur etiskt redovisningsekonomen upprättar redovisningen?*

Metod

Studien utgår från en kvalitativ metod som består av semistrukturerade intervjuer med sex olika redovisningsekonomen. Valet av forskningsmetod syftar till att få en förståelse kring möjliga bakomliggande faktorer som har en inverkan på hur etiskt redovisningsekonomen upprättar sin redovisning. De redovisningsekonomen som intervjuades valdes utifrån deras erfarenhet inom yrket.

Slutsats

Studien anger de bakomliggande faktorer som har en inverkan på hur etiskt redovisningsekonomen upprättar redovisningen. Resultat från föreliggande studie visar på hur externa, personliga och organisatoriska faktorer har en inverkan på den etiska redovisningen. Föreliggande studie indikerar även att erfarenhetslängden har en inverkan gällande hur redovisningsekonomen hanterar de bakomliggande faktorerna vid upprättandet av den etiska redovisningen.

Nyckelord

Redovisning, etik, etisk redovisning, institutionell teori.

Abstract

Ethical reporting is moving towards a negative trend, where reports in connection with unethical reporting have increased significantly in recent years. An accounting economist is tasked with taking care of the bookkeeping and preparing the accounts. Accounting economists are responsible for controlling and reporting a company's financial situation. This means that accounting economists have a great responsibility as their accounting shows how successfully a company runs its business. Therefore, the study will study which underlying factors have an impact on how ethically accountants prepare the accounts.

Purpose and question

The purpose of the present study is to explore and identify which underlying factors have an impact on ethical reporting. The study also aims to contribute with an understanding of what has an impact on how accounting economists respond to ethical challenges and handle these situations when preparing the accounts. The study's question thus becomes the following:
Which underlying factors have an impact on how ethically accountants prepare the accounts?

Methodology

The study is based on a qualitative method consisting of semi-structured interviews with six different accounting economists. The choice of research method aims to gain an understanding of possible underlying factors that have an impact on how ethical accounting economists prepare their accounts. The accounting economists who were interviewed was chosen based on their experience in the profession.

Conclusion

The study indicates the underlying factors that have an impact on how ethically accounting economists prepare the accounts. Results from the present study show how external, personal and organizational factors have an impact on ethical reporting. The present study also indicates that the length of experience has an impact on how accounting economists handle the underlying factors when preparing the ethical accounting.

Keywords

Accounting, ethics, ethical accounting, institutional theory.

Förkortningar

BFL - Bokföringslagen

BFN - Bokföringsnämnden

FAR - Föreningen Auktoriserade Revisorer

IASB - International Accounting Standards Board

IESBA - International Ethics Standards Board for Accountants

MRA - Moraliska resonemangsförmåga

Prop - Propositioner

SRF - Sveriges Redovisningskonsulters Förbund

ÅRL - Årsredovisningslagen

Innehållsförteckning

1 Inledning	8
1.1 Bakgrund	8
1.2 Problemdiskussion	10
1.3 Syfte	12
1.4 Problemformulering	12
2 Referensram	13
2.1 Etik	13
2.2 Etisk redovisning	14
2.3 Bokföringslagen	14
2.4 Årsredovisningslagen	15
2.4.1 God redovisningssed	15
2.4.2 Rättvisande bild	16
2.5 Externa faktorer	16
2.5.1 Institutionell teori	16
2.5.2 Tvingande isomorfism	18
2.5.3 Mimetisk isomorfism	18
2.5.4 Normativ isomorfism	19
2.6 Personliga faktorer	19
2.6.1 Rädsla i redovisningsprocessen	19
2.6.2 Emotionellt tillstånd i redovisningsprocessen	20
2.7 Organisatoriska faktorer	20
2.7.1 Företagsledningens roll	20
2.8 Förebyggande möjligheter	22
2.8.1 Etiska utbildningar	22
3 Metod	25
3.1 Forskningsmetod	25
3.1.2 Kvalitativ och- kvantitativ metod	25
3.1.3 Val av forskningsmetod	25
3.2 Urval	26
3.3 Datainsamling	27
3.4 Bearbetning av datainsamling	28
3.5 Metodkritik	29
4 Empiri	30

4.1 Respondenternas bakgrund	30
4.2 Bakomliggande faktorer	31
4.2.1 Externa faktorer	32
4.2.2 Sammanfattning - externa faktorer	34
4.2.3 Personliga faktorer	35
4.2.4 Sammanfattning - personliga faktorer	36
4.2.5 Organisatoriska faktorer	37
4.2.6 Sammanfattning - organisatoriska faktorer	38
5 Analys & Diskussion	40
5.1 Diskussion & Analys - externa faktorer	40
5.2 Diskussion & Analys - personliga faktorer	41
5.3 Diskussion & Analys - organisatoriska faktorer	42
6 Slutsats	44
6.1 En återblick av studiens problemformulering och syfte	44
6.2 Slutsats	44
6.3 Studiens bidrag	46
6.4 Praktiska implikationer och rekommendationer	47
6.5 Kritik till studien	48
6.6 Förslag på fortsatt forskning	49
7 Referenslista	50
8 Bilagor	54
8.1 Författarnas individuella reflektioner	54
8.1.1 Individuell reflektion Patricia Khalaf	54
8.1.2 Individuell reflektion Yassir Abdi	54
Bilaga 2 - Intervjufrågor	56
Yrkesetiska frågor till en redovisningsekonom	56

1 Inledning

I studiens inledande kapitel ges först ett historiskt fall gällande hur redovisningsetik började uppmärksammas i världen och bakgrund kring vad etik inom redovisning är. I problemdiskussionen presenteras anledningen till att etisk redovisning är viktig att undersöka och avslutningsvis redovisas studiens syfte och problemformulering.

1.1 Bakgrund

Redovisningsekonomer möter ständigt etiska svårigheter i sina yrken, det kan exempelvis handla om att redovisningsekonomer blir tillsagda att justera siffror för företagets vinning (Duska, Duska & Ragatz, 2011). Etik i redovisningen har dock först på allvar börjat diskuteras i samband med skandaler såsom Enron-fallet. Etiska konflikter som redovisningsekonomer möter uppmärksammades i Enron-fallet där redovisningsekonomer i energibolaget ledde till att organisationen redovisade bättre siffror än vad de egentligen hade. Detta fick konsekvenser och flertalet människors liv påverkades negativt eftersom fallet involverade miljarder dollar i den missvisande redovisningen. Fallet väckte specifika frågor om vad exempelvis en redovisningsekonom har för ansvar och vad som klassas som ett lämpligt beteende (Duska et al. 2011).

Som redovisningsekonom står du ständigt inför yrkesetiska avgöranden. Yrkesetik är en etisk utgångspunkt som oftast handlar om värderingar som ser till att yrket och verksamheten går mot rätt riktning (FAR, u.å). För en läkare gäller det exempelvis att värdera hälsa och omvårdnad inom sitt yrke. För en ekonom är målet med sitt yrke att på ett produktivt sätt använda begränsade resurser (Collste, 2019). Yrkesetiken kopplas till företagets mål och principer. Inom många yrken förekommer det yrkesetik som handlar om hur beslut ska fattas med en etisk bakgrund (FAR, u.å). Även inom redovisningsekonomens arbete finns det yrkesetiska värderingar och riktlinjer som de ska kunna förhålla sig till (Revisornsinspektionen, u.å).

Etik definieras som läran om god moral (Nationalencyklopedin, 2022). God moral handlar i sin tur om att följa god sed där det inom redovisning finns redovisningsprinciper för att redovisningen ska upprättas på rätt sätt. Detta i enlighet med de redovisningsstandarder som redovisningsekonomer har en skyldighet att ta hänsyn till i samband med upprättandet av sin redovisning. Det har även skett en ökning gällande hur etiskt redovisningen upprättas, då siffror visar på hur anmälningar ökat med hela 200% de senaste fem åren (FAR, u.å). De

utredningar FAR har gjort kring ämnet visar på att en stor del handlar om hur företaget väljer att upprätta sin redovisning. Det kan exempelvis handla om hur företagen väljer att värdera vissa tillgångar, för att sedan kunna påvisa ett gynnsamt resultat för sina intressenter.

Utrymmet som redovisningsekonomer har i samband med redovisningen har även upplysts tidigare där Smieliauskas, Bewley, Gronewold och Menzefricke (2018) menar på att det nuvarande ramverket är byggt på att redovisningsekonomer kan ha möjligheten att använda sig av metoder och bedömningar i sin redovisning för att ge ut en gynnsam bild av företaget till sina intressenter. Detta leder enligt Smieliauskas et al. (2018) till att den etiska delen inom redovisningen istället kommit att bli mer sekundär samt inte heller tagit tillräckligt med hänsyn till de sociala konsekvenser redovisningen har på sina användare. Författarna menar även på att sådana problem kan åtgärdas genom ändringar i det ramverk som används i samband med redovisnings- samt revisionsstandarder för att med detta sedan kunna minska utrymmet redovisningsekonomer har att göra fördelaktiga bedömningar.

Eftersom organisationer gynnas av en redovisning som porträtterar företaget på ett positivt sätt blir sedan problematiken ur ett samhällsperspektiv då intressenter istället påverkas negativt av oetisk redovisning (Smieliauskas et al., 2018). Detta förtydligas även då Armstrong (2017) beskriver hur redovisning handlar om att upprätta, klassificera samt rapportera ett företags finansiella information till dess intressenter, där även intressenter påverkas av hur redovisningsekonomer väljer att upprätta sin redovisning. Författaren menar på att de etiska dilemman en redovisningsekonom upplever i samband med redovisningen har en inverkan ur ett samhällsperspektiv. Då individer ur alla olika delar av samhället påverkas av hur redovisningen upprättas då det är en väsentlig del av vårt ekonomiska samhälle samt ger företag möjligheten att kommunicera sin finansiella situation (Armstrong, 2017).

Redovisningsekonomer har även en etisk skyldighet att redogöra för verksamhetens finansiella situation på de mest korrekta och rättvisa sätt som möjligt. En redovisningsekonom har vissa arbetsuppgifter som måste genomföras, ett av dessa arbetsuppgifter är uppförandekoden. Uppförandekod, även kallad för code of conduct är vägledning för hur ett företag ska bedrivas på ett etiskt vis. Genom att ha en uppförandekod underlättar det för ett företag på många olika plan. Med en uppförandekod kan företag hålla sig till rätt riktning, detta genom att det förenklar oplanerade beslut, oklara och svåra händelser som uppstår i verksamheten (Duska et al. 2011).

1.2 Problemdiskussion

Anledningen till att etik inom redovisningen är viktigt att utreda är på grund av den markanta ökningen som skett i samband med att redovisningen upprättats oetiskt (FAR, u.å.). Det rådande regelverket som finns gällande hur en redovisningsekonom ska upprätta sin redovisning är bokföringslagen samt årsredovisningslagen. Lagen ger dock redovisningsekonomen möjligheten att anpassa samt värdera vissa poster mer fritt vilket ökar sannolikheten till att allt fler väljer att använda sig av redovisningsstrategier som gynnar sitt eget företag (FAR, u.å.). Företag har då möjligheten att välja att utesluta etisk redovisning som gör att exempelvis intressenterna får det svårt att jämföra företagen med varandra. Detta medför till att jämförelsen mellan dessa företag inte blir korrekt och att information saknas. Redovisningsekonomen har en tydlig beskrivning på vad som ska kontrolleras men det kan uppstå vissa problem som försvårar arbetet, då det endast finns riktlinjer kring etik (FAR, u.å.). På så sätt kan etik tolkas olika för olika redovisningsekonomen.

Redovisningen är av väsentlig betydelse då det har ett samhällsansvar samt kan ge en bild kring hur välfungerat ett företag verkligen är. Detta ger redovisningsekonomen ett offentligt ansvar ur ett intressentperspektiv då dessa påverkas av hur redovisningen upprättas. Etisk redovisning behöver dock inte påverka företag negativt utan en mer rättvis bild av företaget kan hjälpa på längre sikt. Det har även visat sig negativt i många fall där oetiska tillvägagångssätt istället påverkat företag negativt i samband med affärsmislyckanden (Hromei & Voinea, 2013).

Det är inte endast intressenter som påverkas huruvida en redovisningsekonom upprättar sin redovisning etiskt, utan oetisk redovisning kan även ha en negativ inverkan på verksamheter. Detta eftersom en organisation förlorar legitimitet ur ett samhällsperspektiv ifall intressenter associerar företaget som oetiskt genom att exempelvis upprätta en redovisning som inte stämmer överens med företagets verkliga finansiella situation (Rendtorff, 2009). Där redovisning som upprättats i enlighet med företagsledningens förväntade resultat samt den redovisning som visar företagets verkliga ställning även differentierar sig sett till den inverkan de två olika redovisningsstrategierna har ur ett samhällsperspektiv. Dessa skillnader visar på hur redovisning som upprättats för att porträttera företaget på ett mer gynnsamt sätt sedan har en mer negativ effekt på flertalet intressenter (Smieliauskas et al. 2018).

Det finns flertalet studier som analyserat både anledning och under vilka omständigheter oetisk redovisning faktiskt sker. Det finns dock en avsaknad i studier som analyserar hur olika bakomliggande faktorer har en inverkan på hur etiskt en redovisningsekonom upprättar redovisningen. Staubus (2005) beskriver hur en redovisningsekonom påverkas av företaget samt hur de högt uppsatta inom organisationen förväntar sig att redovisningen skall upprättas. Författaren fortsätter även med att beskriva hur påtryckningar från företagsledningen kan leda till att man som redovisningsekonom upprättar en mer oetisk redovisning. Det som har analyserats i studien är hur företagsledningen kan leda till att en redovisningsekonom upprättar oetisk redovisning men ger ingen förklaring till hur ytterligare faktorer kan ha en inverkan under redovisningsprocessen (Staubus, 2005).

Guénin-Paracini, Malsch och Paillé (2014) tar upp ytterligare en faktor som författarna menar på har en inverkan på hur etiskt en redovisningsekonom upprättar sin redovisning. Där studien beskriver hur rädsla att begå misstag samt en rädsla att göra sin arbetsgivare missnöjd kan leda till att man som redovisningsekonom hellre upprättar en redovisning för att gynna de företag eller kund som efterfrågat redovisningen (Guénin-Paracini et al. 2014).

Johari, Mohd-Sanusi och Chong (2017) menar på att moral samt hur redovisningsekonomer hanterar etiska dilemman som uppstår i samband med redovisningen har en inverkan under redovisningsprocessen. Författarna beskriver hur redovisningsekonomer med förmågan att hantera samt förberedelse om etiska dilemman leder till bättre etisk beslutfattning i samband med redovisningen (Johari et al. 2017). Där även Eynon, Hills & Stevens (1997) menar på att man bör ge redovisningsekonomer utbildningar när det gäller hur man bör hantera etiska dilemman. Författarna beskriver även hur en etikutbildning bör vara obligatorisk för att ge blivande redovisningsekonomer kunskap om hur dessa dilemman bör hanteras (Eynon et al., 1997). Detta konstaterades även i annan studie där författarna helt instämmer att etikutbildning bör vara en del av läroplanen när det kommer till redovisningsekonomer (Jackling, Cooper, Leung och Dellaportas, 2007).

I samband med redovisningsekonomens praktik har det tillkommit otydligheter gällande de bakomliggande faktorer som har en inverkan på den etiska redovisningen (Mintz & Morris, 2017). Där författarna menar på att det finns organisatoriska faktorer som har en inverkan i samband med hur etiskt redovisningen upprättas. Mintz och Morris (2017) beskriver de organisatoriska faktorerna som en redovisningsekonom möjlighet att uppvisa egna starka etiska värderingar i samband med företagets ansats om att påverka redovisningsekonomen.

Det beskrivs även hur det är den enskilda redovisningsekonomens etiska värderingar som ligger till grund för hur de bakomliggande faktorerna har en inverkan på den etiska redovisningen (Mintz & Morris, 2017). Dessa otydligheter grundas sedan i samband med hur tidigare studier analyserat de bakomliggande faktorerna, där ovanstående studier beskrivit faktorerna på olika sätt (Staubus, 2005; Guénin-Paracini et al. 2014; Mintz & Morris, 2017).

1.3 Syfte

Syftet med denna studie är att utreda de utmaningar som redovisningsekonomer vid upprättelse av redovisningen möter samt vilka bakomliggande faktorer som har en inverkan på hur redovisningsekonomer väljer att hantera dessa situationer. Studien syftar till att bidra med kunskap och förståelse gällande hur redovisningsekonomer hanterar etiska dilemman i samband med redovisningen.

1.4 Problemformulering

Utifrån detta kommer följande frågeställning att undersökas:

- Vilka bakomliggande faktorer har en inverkan på hur etiskt redovisningsekonomer upprättar redovisningen?

2 Referensram

Detta kapitel redogör och definierar etisk redovisning. I kapitlet beskrivs även vilka lag samt redovisningsstandarder som ger redovisningsekonomer vägledning när det gäller upprättningen av etisk redovisning. Utöver detta kommer även en analysmodell samt förslag på teori kring ämnet att upprättas.

2.1 Etik

Termen etik kommer från det grekiska ordet *ethos* och betyder sedvänja (Collste, 2019). Även författaren Birkler (2020) kopplar det etiska ordet till sedvana, vilket han beskriver som det traditionella eller vanliga sättet. Begreppet etik handlar även om vilka karaktärsegenskaper en person har. Författaren beskriver att dessa karaktärsegenskaper har formats utifrån hur vi lever. Collste (2019) skriver att begreppet etik används oftast tillsammans med det latinska ordet *moralis* som betyder moral. Moral beskrivs som handlingar i praktiken medan etik beskrivs som en reflektion över den moraliska handlingen.

Det förekommer etiska termer som är relevanta och används i samband med etiken. De termer som kopplas till begreppet etik är *plikt/skyldighet, rättighet, norm, regel och värde*. En plikt eller skyldighet innebär hur handlingar förväntas att utföras, exempelvis genom att följa lagen. Rättighet beskrivs som en tillåtelse man har, exempelvis mänskliga rättigheter. En norm är oskrivna regler i samhället som visar rätt agerande. Regler förklarar hur en situation bör eller bör inte följas och värde beskrivs som något lockande och önskvärt (Collste, 2019).

När handling värderas kan det uppstå värderingskonflikter som är kopplade till våra känslor. Dessa känslor uppstår genom vårt tycke och smak till situationer som vi inte kan argumentera för. Det kan handla om känslor som ger en stark reaktion utåt som inte går att beskriva eller ifrågasätta. De generella etiska principerna kan ibland vara självklara för de flesta då vi delar samma åsikter men ibland kan det uppstå en jämn fördelning mellan åsikter. När det uppstår en jämn fördelning i åsikter står man inför ett moraliskt dilemma (Collste, 2019).

Termen *ansvar* förekommer oftast i en etisk diskussion. Att ha ett moraliskt ansvar betyder att en person ska kunna försvara sitt handlande som denne utfört. Personen i fråga bör kunna argumentera och diskutera till varför handlingen utfördes på det viset. Ibland kan det ske att en person inte har handlat enligt sin moraliska insikt. Anledningen till detta kan vara att personen står inför ett moraliskt dilemma. Det kan bland annat handla om rädsla att agera

eller förvara någon eller något som leder till att personen inte gör som personen vet att den borde göra (Collste, 2019). Inom etiken är det vanligt att det förekommer tvivel om vad som "bör göras". Birkler (2020) beskriver dilemma som en tvåsidighet där det finns två handlingar att välja mellan. Dessa val kan både leda till något dåligt eller där ena sidan leder till något bra och på så sätt uppstår det en osäkerhet på vilket val som är det rätta.

Birkler (2020) nämner även att personer kan välja att handla oetiskt detta genom beteende som formats utifrån livet och hur vi sedan väljer att hantera vår egen karaktär. Att vara oetisk beskriver han som "oborstad" eller "opolerad".

2.2 Etisk redovisning

Redovisningsekonomer har en etisk skyldighet att redogöra för verksamhetens finansiella situation på de mest korrekta och rättvisa sätt som möjligt. Redovisningsekonomer behöver följa etiska standarder för att garantera att deras agerande sker etiskt och konsekvent.

Dagligen möter redovisningsekonomer etiska problem som de behöver lösa. I vissa situationer kan redovisningsekonomer behöva hjälp med vad som kan anses vara rätt eller fel i deras agerande (Duska et al. 2011).

Även inom redovisningen är de etiska termerna *plikt/skyldighet, rättighet, norm, regel* och *värde* viktiga att följa. En redovisningsekonom har en skyldighet eller plikt att ge ut en rättvisande bild över företaget finansiella ställning. Att ha rättigheter i sitt arbete bör vara aktuella i alla arbeten likaså för redovisningsekonomer. En moralisk norm som visar vad som är rätt eller fel att agera i en handling. Att följa lagar och regler är en grundlig skyldighet som redovisningsekonomer har för att avgöra hur en handling bör utföras. Ett värde för etisk redovisning är något som är lockande för dagens verksamheter. Utbildning och kunskap är värdefullt inom arbetet som redovisningsekonom (Duska et al. 2011).

Motsatsen till etisk redovisning är oetisk redovisning detta menas med att redovisningsekonomer handlar med ett dåligt etisk beteende som skadar verksamheten men också samhället. Att agera oetisk i redovisningen kan handla om att inte agera ansvarsfullt, inte bokföra korrekt eller gömma väsentlig information (Armstrong, 2017).

2.3 Bokföringslagen

Bokföringslagen (BFL) upprättades år 1999 som ett vägledande direktiv för hur enskilda personer och näringsverksamheter ska ha hand om sin bokföring. BFL är lagen där det finns

bestämmelser som tillämpar sig till fysiska och juridiska personer som är bokföringsskyldiga. Lagen innehåller regler för hur den löpande bokföringen ska göras samt vilka som behöver upprätta en bokföring för sin verksamhet. Företag som tillhör bland annat aktiebolag, handelsbolag och ekonomiska föreningar är skyldiga att följa bokföringslagen (Sveriges riksdag, u.å). Den som bär ansvaret för bokföringen i verksamheten är personerna som utför bokföringsarbetet. Den främsta arbetsuppgiften som ingår i arbetet är att bokföra affärstransaktioner samt se till att bokföringen sköts korrekt (Bokföringsnämnden, 2020).

2.4 Årsredovisningslagen

2.4.1 God redovisningssed

När det gäller redovisning finns det lagstiftning som en redovisningsekonom behöver förhålla sig till i samband med upprättandet av redovisningen. Det kan vara allt ifrån hur man får värdera sina egna tillgångar samt vid vilket räkenskapsår en post skall komma att redovisas (ÅRL, 2 kap. 4 §). De ovan nämnda redovisningsprinciperna är en del av ett antal principer en redovisningsekonom är skyldig att förhålla sig till i samband med redovisningen.

Årsredovisningslagen nämner även flertalet redovisningsprinciper där god redovisningssed är mer central när det gäller etisk redovisning. God redovisningssed går ut på att en redovisningsekonom skall förhålla sig till de angivna redovisningsprinciperna i enlighet med årsredovisningslagen. En redovisningsekonom med god redovisningssed ska även förhålla sig till ett antal redovisningsstandarder samt rekommendationer från Bokföringsnämnden (BFN), Sveriges Redovisningskonsulters Förbund (SRF) och Föreningen Auktoriserade Revisorer (FAR). Där även den internationella redovisningsstandarden International Accounting Standards Board (IASB) skall förhållas till i samband med redovisningen. Dessa redovisningsstandarder samt rekommendationer är sedan upprättade för att ge redovisningsekonomen vägledning när det gäller sin redovisning, där den etiska redovisningen sedan skall komma till följd av att dessa standarder samt rekommendationer uppfylls (Skatteverket, 2022).

God redovisningssed innehåller även andra standarder för att hjälpa redovisningsekonomen att upprätthålla god yrkesetik i sitt upprättande av redovisningen. International Ethics Standards Board of Accountants (IESBA) även kallad för etikkod är ett yrkesetiskt ramverk. Ramverket innehåller grundläggande etiska principer som ska tillämpas av aktörer inom redovisningen. Genom att följa principerna i IESBA gör det möjligt för aktörerna inom redovisningen att

agera i allmänhetens intresse. En huvudprincip som nämns är att redovisningsekonomen skall vara opartisk samt agera objektivt i samband med upprättandet av redovisningen. IESBA menar på att ramverket är uppsatt för att försöka uppnå en mer rättvis samt etisk redovisning (IESBA, u.å). Detta i samband med att anmälda ekobrott i relation till redovisning ökat markant de senaste åren (Ekobrottsmyndigheten, u.å). Där IESBA med hjälp av de etiska riktlinjerna försöker bidra till att redovisningsyrket blir mer etisk.

2.4.2 Rättvisande bild

Rättvisande bild är en huvudprincip i årsredovisningslagen och ger vägledning när det gäller hur en redovisningsekonom ska upprätta sin redovisning. Redovisningsprincipen går ut på att man uppvisar en rättvisande bild av ett företag där balansräkningen, resultaträkningen samt noterna upprättas som en helhet och ger en rättvis bild av organisationens ställning och resultat (ÅRL, 2 kap. 3 §). Detta betyder i sin helhet att företag i samband med sin redovisning behöver visa en rättvis bild av företaget i sin årsredovisning. Den rättvisa bilden av ett företag uppnås sedan när redovisningen återspeglar företagets verkliga finansiella ställning samt resultat där användare av redovisningen får en verklig uppfattning av företagets finansiella situation (Prop. 1995/96:10 del 2 s. 11). Detta kan sedan kopplas till den etiska delen av redovisningen. En rättvisande bild av ett företag är en del av redovisningen som ofta tas upp när det gäller missvisande redovisning, principen kan då ge redovisningsekonomerna hjälp med hur redovisningen skall kunna upprättas mer etiskt (Skatteverket, 2022). En redovisning som inte uppvisar en rättvis bild av företagets finansiella ställning kan därmed anses som oetisk eftersom användare av redovisning lätt kan begå misstag då redovisningen inte upprättats i enlighet med redovisningsprincipen rättvisande bild.

2.5 Externa faktorer

2.5.1 Institutionell teori

Den institutionella teorin menar på att företag påverkas av externa yttre faktorer från företagets egen omgivning samt andra verksamheter (DiMaggio & Powell, 1991). I decennier har ledande forskare inom institutionell teori undersökt anledningen till hur organisationsstrukturer, normer samt värderingar inom det organisatoriska området blivit fastställt som riktlinjer för olika sociala beteenden (Young-Chul & Tai-Young, 2019). Utifrån denna teoretiska orientering har det sedan genomförts forskning angående hur olika organisatoriska aspekter skapas, sprids samt förändrats för att förklara dess koppling till

institutionella påtryckningar samt individuella organisatoriska egenskaper. Analyser av dessa processer är baserade på den legitimitet organisationer uppvisar där författarna beskriver hur de "inkorporerar samhälleligt legitimerade rationaliserade inslag i deras formella strukturer maximerar deras legitimitet och ökar deras resurser och överlevnadsförmåga" (Meyer & Rowan, 1977: 352). Denna teorimodell har sedan i uppgift att belysa de externa påtryckningar en organisation styrs av för att sedan ge kunskap kring hur detta har en inverkan på dess personals agerande i samband med etik.

Den institutionella teorin beskriver i enlighet med DiMaggio och Powell (1991) hur företag kan påverkas av externa faktorer. Schwartz och Tilling (2009) menar dock på att den institutionella teorin har sina begränsningar gällande i vilket sammanhang teorin bör användas. Schwartz och Tilling (2009) fortsätter med att beskriva hur den institutionella teorin är mer passande för att studera hur ett fenomen kan förklaras samt förmedlas. Detta leder till svårigheter då resultat från teorin inte riktigt kan användas som underlag för alternativa tillvägagångssätt utan är mer användbar när det gäller att beskriva anledningen till att någonting har skett (Schwartz & Tilling, 2009). I Nielsen och Massa (2013) har den institutionella teorin används för att studera hur ett företag anpassar sig ur ett etiskt perspektiv. Författarna menar på att externa påtryckningar som studeras i den institutionella teorin kan vara till fördel för en organisation, både generellt och ur ett etiskt perspektiv. Författarna fortsätter med att argumentera för att externa påtryckningar är fördelaktiga för organisationer då det inte ger dem utrymme att agera på "egen hand" då företagen istället väljer att efterlikna andra organisationer för att skapa legitimitet (Nielsen & Massa, 2013). Detta eftersom organisationer inte vill vara avvikande i jämförelse med organisationer i samma bransch, författarna menar på att ett mer etiskt tillvägagångssätt medföljer när organisationer försöker efterlikna varandra. Externa påtryckningar kan därför bidra till att både organisationer samt individer förbättrar sina etiska värderingar på grund av de externa påtryckningar som en organisation behöver uppleva (Nielsen & Massa, 2013). Detta ger föreliggande studies författare i enlighet med ovanstående studier möjligheten att med hjälp av den institutionella teorin analysera de bakomliggande faktorer som har en inverkan på hur etiskt en redovisningsekonom upprättar sin redovisning.

DiMaggio och Powell (1983) menar på att institutionell teori även är kopplad till institutionell isomorfism. Institutionell isomorfism förklarar anledningen till hur företag inom liknande bransch tillslut väljer samt uppträder mer likt varandra. Detta i försök om att upprätthålla sin legitimitet inför sina intressenter samt i samhället. Exempel på detta är

hållbarhetsredovisningen ett företag väljer att upprätta då man inte vill förlora legitimitet från varken sina intressenter eller samhället. Då värdet av legitimitet anses som en prioritet inom organisationer blir sedan följderna av detta att företag efterliknar varandra i större utsträckning i hopp om att behålla sin legitimitet. Författarna i studien fortsätter även med att beskriva hur den institutionella isomorfismen är uppdelad i tre olika processer: tvingande isomorfism, mimetisk isomorfism samt normativ isomorfism (Dimaggio & Powell, 1983).

2.5.2 Tvingande isomorfism

Den tvingande isomorfismen är ett resultat av både formella samt informella påtryckningar som organisationer ständigt möter, inte minst av andra organisationer som företaget är beroende utav utan även av kulturella förväntningar i samhället där företaget är verksam i (Dimaggio & Powell, 1983). Dessa påtryckningar kan både komma internt till följd av företagets egna behov av resurser och externt från staten med olika lagar samt förordningar. Mandre, Ntayi, Kabagambe och Kagaari (2021) valde att i sin studie undersöka huruvida tvingande isomorfism har en direkt inverkan på vilken typ av redovisning ett företag väljer att upprätta. Författarna i studien hittade sedan en koppling där hållbarhetsrapporter som företag upprättade differentierade i kvalitet förutsatt varifrån påtryckningarna uppkom. Författarna beskrev även hur påtryckningar från relevanta intressenter ledde till en mer detaljerad hållbarhetsrapport samt antydde att företag skulle vara mindre villiga att upprätta en sådan rapport utan dessa påtryckningar. Detta eftersom organisationer inte vill förlora legitimitet till de relevanta intressenterna och blir därmed influerade till att upprätta en mer detaljerad hållbarhetsrapport på grund av hur konkurrerande verksamheter väljer att agera (Mandre et al. 2021). Där den tvingande isomorfismen i samband med föreliggande studie undersöker det rådande regelverk samt redovisningsprincipernas inverkan för hur etiskt redovisningen upprättas.

2.5.3 Mimetisk isomorfism

Den mimetiska isomorfismen utgår från de fall när en organisation väljer att imitera ett framgångsrikt företag i hopp om att kunna efterlikna deras tillvägagångssätt. Det handlar om de situationer där ett företag exempelvis haft en längre ekonomisk kris, i dessa fall skulle det kunna vara gynnsamt att försöka efterlikna ett framgångsrikt företag (Dimaggio & Powell, 1983). Företag använder sig sedan av denna imitation i ett försök att vara legitim. Detta genom att medvetet och omedvetet imitera de framgångsrika företaget (Meyer & Rowan,

1977). Den mimetiska isomorfismen har sedan i föreliggande studie uppgiften att analysera de fall som redovisningsekonomer tar inspiration gällande hur redovisningen upprättats tidigare.

2.5.4 Normativ isomorfism

Den normativ isomorfismen innebär att personal med liknande akademisk bakgrund samt utbildningsnivå bidrar med liknande tankesätt till en organisation kring frågor gällande alternativa tillvägagångssätt. Detta genom att vara villiga att acceptera samt komma överens i sitt tankesätt då de bidrar med liknande normer. Författarna i studien menar på att människor anpassar sig till det tillvägagångssätt eller norm som förekommer i organisationen eller det området man är ifrån (Dimaggio & Powell, 1983). Där det sedan kan ha en inverkan på hur organisationer väljer att upprätta sin redovisning ur ett etiskt perspektiv, då organisationen anpassar sig till normen i samhället. Den normativa isomorfismen i föreliggande studie kommer sedan utreda hur normer har en inverkan på hur etiskt redovisningen upprättas.

Dessa tre typer av institutionell isomorfism är dock inte beroende av varandra utan de kan påverka företagets beslutsfattande både individuellt och gemensamt (Dimaggio & Powell, 1983).

2.6 Personliga faktorer

2.6.1 Rädsla i redovisningsprocessen

Rädsla att göra fel, rädsla att göra sina överordnade missnöjda, detta är något som redovisningsekonomer kan uppleva i samband med redovisningsprocessen. Denna rädsla att begå misstag eller att göra företagsledningen missnöjd har sedan en inverkan på kvaliteten på redovisningen. Forskning visade på att denna oro föranledde samt bidrog till att redovisningsekonomerna begick fler misstag i sitt upprättande av redovisningen, vilket även till slut har en inverkan på den etiska redovisningen (Guénin-Paracini et al. 2014). Författaren menade även på att redovisningsekonomer som känner denna oro samt rädsla att begå misstag upprättar en redovisning där etiken tyvärr förbisedds. Detta eftersom redovisningsekonomerna istället upprättar en redovisning för att kunna tillfredsställa sin företagsledning. Författarna argumenterar även för att företagsledningens roll i samband med vad de förväntar sig för resultat från sina redovisningsekonomer till slut får en inverkan på den etiska delen i upprättandet av redovisningen. Studien ansåg det även som väsentligt att offentliggöra hur

just rädslan att begå misstag leder till en försämrad kvalitet i redovisningen, där även den etiska redovisningen i samband med detta påverkas (Guénin-Paracini et al. 2014).

2.6.2 Emotionellt tillstånd i redovisningsprocessen

Det finns mycket som har en inverkan på hur en redovisningsekonom väljer att upprätta sin redovisning ur ett etiskt perspektiv, något som inte belysts lika mycket som andra bakomliggande faktorer är deras emotionella tillstånd i samband med upprättandet av redovisningen. Det humör en redovisningsekonom har i samband med redovisningen har sedan en inverkan på hur etiskt de väljer att upprätta sin redovisning. Forskning har visat på hur ett positivt humör lett till en mer etisk redovisning i jämförelse med när redovisningsekonomen är på dåligt humör (Cianci & Bierstaker, 2009).

Författarna menar på att redovisningsekonomen i samband med redovisningen har flera val när det gäller hur de väljer att upprätta sin redovisning, där ett positivt humör leder till att allt fler etiska beslut tas. Cianci och Bierstaker (2009) har i sin undersökning tagit hjälp av flertalet redovisningsekonomen för att kunna se vilken inverkan humöret skulle ha på kvaliteten samt sett till hur etiskt de upprättar sin redovisning. Detta experiment resulterade i att redovisningsekonomen med ett mer negativt humör presterade bättre i samband på kvaliteten på redovisningen där etiken istället blev sekundär. Det var sedan en skillnad då studien visade på att ett mer positivt humör bidrog till en alltmer etisk redovisning vilket sedan hade en mer negativ effekt på kvaliteten (Cianci & Bierstaker, 2009).

Gaudine och Thorne (2001) menar även på att det emotionella tillståndet hos redovisningsekonomen ger en förändring på hur etiskt de väljer att upprätta sin redovisning, där författarna argumenterar för hur ett positivt humör leder till mer etisk redovisning. Studien argumenterar även för att detta är något som organisationer behöver ta hänsyn till samt uppmanar företag till att uppmärksamma sin personal om hur ett positivt humör kan göra skillnad i hur etiskt redovisningen upprättas.

2.7 Organisatoriska faktorer

2.7.1 Företagsledningens roll

När det gäller anledningen till att redovisningsekonomen agerar oetiskt så finns det givetvis flera anledningar, ett exempel är företagsledningen. Ledningen samt de högt uppsatta i företagen gör det inte enkelt för redovisningsekonomen, detta något som förtydligas i en

tidigare studie av Staubus (2005). Författaren menar att det primära ansvaret för oetisk redovisning hos redovisningsekonomer ligger på ledningen samt andra högt uppsatt i företaget. Detta eftersom företaget gynnas av att redovisningen upprättas och ger så positiv bild av företaget som möjligt gentemot investerare. Det sekundära ansvaret menar studien dock ligger på oberoende redovisningsekonomer som fått i uppgift att kontrollera att redovisningen upprättats på rätt sätt. Anledningen blir även här att redovisningen påverkas till stor del av företagsledningen samt att redovisningsekonomerna i samband med detta misslyckas med att utföra sin skyldighet att kontrollera redovisningen på rätt sätt (Staubus, 2005). Då Staubus (2005) väljer att beskriva under vilka omständigheter oetisk redovisning förekommer i företag samt vilka som bär ansvaret eller bidrar till att redovisningen upprättas oetiskt kan detta sedan bidra till ytterligare förståelse i samband med vår studie.

Josephson Institute of Ethics tar upp en lista med tolv etiska principer som företagsledare behöver följa i sin verksamhet:

- *Ärlighet*: Etiska chefer i verksamheten ska kunna vara ärliga i sitt handlande och inte vilseleda eller lura med felaktig information.
- *Integritet*: Etiska chefer ska agera på det de anser är rätt även om det är en stor press att agera på ett annat sätt.
- *Hålla löften och pålitliga*: Etiska chefer ska tolka avtal på ett rimligt sätt och kunna justera och rätta till missuppfattningar.
- *Lojalitet*: Etiska chefer ska vara trovärdiga och lojala mot företaget och sina kollegor. De ska kunna visa stöd och samtidigt vara professionella i sina bedömningar.
- *Rättvisa*: Etiska chefer ska vara rättvisa i alla situationer, de ska inte förbruka sin makt för att vinna. Cheferna ska behandla alla individer lika och inte utnyttja någons svårigheter eller misstag.
- *Omtanke för andra*: Etiska chefer ska vara omtänksamma och ständigt vara till hjälp för att minimera skada och missförstånd.
- *Respekt för andra*: Etiska chefer ska vara respektfulla och behandla alla människor med respekt oavsett vilken ras, ursprung eller kön de har.
- *Laglydighet*: Etiska chefer ska följa de regler och lagar som rör deras organisation.
- *Engagemang och Excellens*: Etiska chefer ska alltid vara engagerade och stäva efter att utföra sina arbetsuppgifter på ett korrekt sätt.
- *Ledarskap*: Etiska chefer ska ta ansvar i sin ledarposition och bidra till en arbetsmiljö där etiska beslut är prioriterade.

- *Rykte och moral:* Etiska chefer ska hålla företagets rykte och moral god genom att inte agera med ett olämpligt beteende.
- *Ansvar:* Etiska chefer ska ta ansvar för de etiska problem som uppstår i verksamheten och samhället (Josephson institute, u.å).

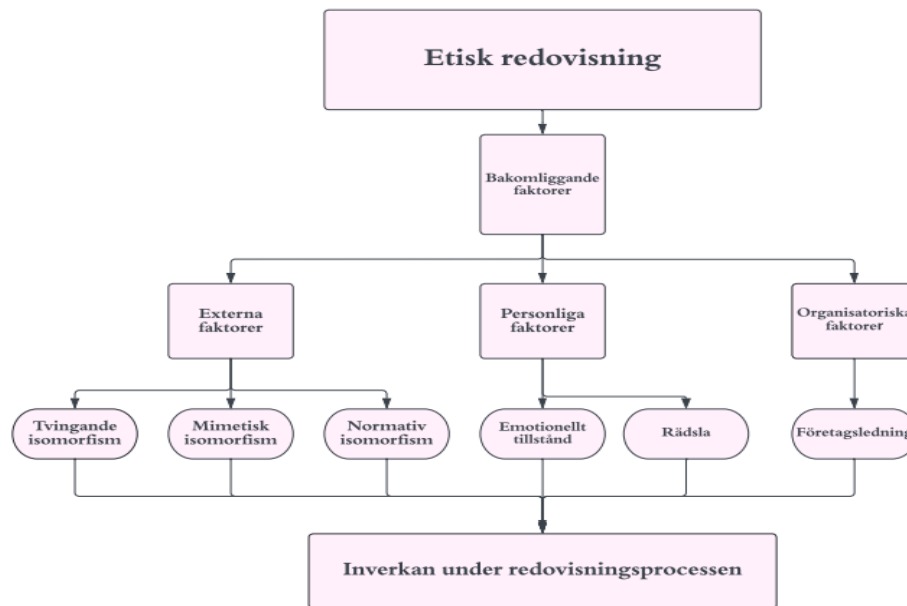
2.8 Förebyggande möjligheter

2.8.1 Etiska utbildningar

Etiska utbildningar var förslag på hur man bör gå tillväga för att minska den negativa trenden där utredningar ökat med 200% de senaste fem åren (FAR online). Eynon et al. (1997) undersöker det moraliska resonemangsförmågan (MRA) hos legitimerade offentliga redovisningsekonomer i små företag samt vilka faktorer som påverkar deras moralförmåga under deras karriär. Studien har ytterligare utfört en enkätundersökning om etikkursers betydelse där majoriteten svarade att etikkurser borde inkluderas i läroplanen för utbildningen. Den andel av redovisningsekonomer som fick lägst MRA anser att det inte finns ett behov att genomgå etikutbildning. Slutsatsen som artikelförfattarna presenterar är att etikutbildning bör vara obligatorisk snarare än frivilligt (Eynon et al., 1997). Detta kan sedan blir till stor hjälp för studiens undersökning.

Jackling et al. (2007) har skrivit en artikel om redovisningsorgans uppfattningar om etiska frågor och orsaker till etiskt misslyckande och etikutbildning. Författarna har i sin undersökning använt sig av 66 professionella redovisningsorgan angående etiska frågor, vikten av etikutbildning och möjliga skäl till etiskt misslyckande. Resultaten i studien visar att de mest troliga förekommande etiska frågorna för redovisningsekonomer är intressekonflikter och hot mot egenintresse. I artikeln har även tidigare forskning tagits upp som styrker påståendet att medlemmarnas egenintresse är orsaken till ett oetisk beteende. Studien visar vissa riskområden som förekommer i arbetet, dessa är bland annat brist på etisk beteende och mod, felaktigt ledarskap och dålig organisationskultur. För att förhindra dessa riskområden visade sig en stark enighet om att etik ska finnas i läroplanen i utbildningen och arbetas på universitet och högskola, detta för att förbättra de etiska kunskaperna för redovisningsekonomer i affärsenheter. Artikeln menar att etikutbildning bör läras ut för att ha en fortsatt professionell och karriärutveckling av medlemmarna vid utbildning av redovisningsekonomer (Jackling et al., 2007).

2.9 Analysmetod

Figur 1. Analysmodell gällande bakomliggande faktorer för etisk redovisning (Källa: Egen)

Analysmodellen som valts innefattar centrala bakomliggande faktorer som kan tänkas ha en inverkan på hur etiskt redovisningsekonomer upprättar redovisningen. Faktorerna grundar sig i externa, personliga och organisatoriska faktorer som även har nämnts under referensramen. I vår undersökning kommer vi analysera hur dessa faktorer har en inverkan på hur etiskt redovisningsekonomer agerar i samband med upprättandet av redovisningen. Detta genom att exempelvis se hur lagar, rädsla samt företagsledningen har en inverkan under redovisningsprocessen.

De externa bakomliggande faktorerna kopplas till den institutionella teorin. Institutionella isomorfismen är uppdelad i tre: tvingande isomorfism, mimetisk isomorfism samt normativ isomorfism. Den tvingande isomorfismen handlar om formella och informella påtryckningar som organisationer ständigt möter, det kan bland annat handla om externa påtryckningar såsom lagar och förordningar. Den mimetiska isomorfismen utgår från de fall när en organisation väljer att imitera ett framgångsrikt företag och den normativa isomorfismen innebär att arbetare bidrar till organisationen gällande alternativa tillvägagångssätt (Dimaggio & Powell, 1983). Dessa externa påtryckningar kommer sedan att analyseras för att utforska vilka externa ramar som styr samt har en inverkan på hur redovisningsekonomer upprättar sin redovisning ur ett etiskt perspektiv.

De organisatoriska faktorerna omfattar framför allt företagsledningens roll i samband med den etiska redovisningen. Detta eftersom det ofta nämns i tidigare forskning hur ledningen har en inverkan på hur redovisningsekonomerna väljer att upprätta sin redovisning ur ett etiskt perspektiv. Denna inverkan under redovisningsprocessen sker genom påtryckningar från företaget att upprätta gynnsam redovisning. Då företagsledningen givetvis gynnas av att porträttera verksamheten på bästa möjliga sätt gentemot sina intressenter. En redovisningsekonom förhåller sig även ofta till företagslednings förväntningar gällande resultatet vilket sedan kan bidra till ifall redovisningen upprättas etiskt.

Det finns även personliga faktorer som kan bidra till hur etiskt redovisningen upprättas. Där redovisningsekonomens hantering av press samt rädsla att begå misstag har en inverkan på den etiska redovisningen. Detta genom att redovisningsekonomen på grund av press samt rädsla upprättar en redovisning där man istället väljer att försöka tillfredsställa den uppdragsgivande verksamheten. Personliga faktorer som emotionellt tillstånd har även det en inverkan på den etiska redovisningen. Detta eftersom en redovisningsekonom påverkas av sin arbetsmiljö, hur man förhåller sig sett till sina kollegor samt det egna personliga humöret. Dessa tre bakomliggande faktorer för etisk redovisning kommer sedan att ligga till grund för analysen för att sedan analysera dess inverkan på hur etiskt redovisningsekonomen upprättar redovisningen.

3 Metod

Detta kapitel redogör för tillvägagångssättet som valts för att besvara forskningsfrågan gällande de bakomliggande faktorerna i samband med upprättandet av etisk redovisning. Kapitlet inleds med val av forskningsmetod följt av datainsamling samt urval i relation till forskningsmetoden. Avslutningsvis förs kritik mot den valda metoden.

3.1 Forskningsmetod

3.1.2 Kvalitativ och- kvantitativ metod

Det finns två olika ansatser att välja mellan när en forskningsfråga ska undersökas. Den ena metoden är en insamling av kvantitativ forskning och den andra är en insamling av kvalitativ forskning (Bryman & Bell, 2017).

Enligt Bryman & Bell (2017) beskriver de kvantitativ forskningsmetod som en insamling av numeriska data men att det handlar om mycket mer än bara siffror. En kvantitativ undersökning används oftast för att beskriva hur den insamlade data kan generaliseras till andra involverade i samma område.

Kvalitativ forskningsmetod är en ansats som används för att samla in data gällande tolkning av ord eller meningar. Detta innebär att i en sådan metod är det viktigt att få en förståelse av det bakomliggande ämnet istället för att uppnå ett mönster (Bryman & Bell, 2017).

Kvalitativa data är formade i verbala form och med en sådan metod är det enklare att fånga upp omständigheter som inte är nämnda i det aktuella fallet (Lind, 2019). I en kvalitativ metod är intervjuer ett vanligt sätt att samla information. Intervjuer i en kvalitativ metod delas in i två grupper; ostrukturerade och semistrukturerade intervjuer. Ostrukturerade intervjuer beskrivs som ett vanligt samtal, där intervjuaren kan ställa enstaka frågor till respondenten som får svara och tala fritt (Bryman & Bell, 2017). I en semistrukturerad intervju är frågor till den som blir intervjuad bestämda i förväg samtidigt som det ger möjligheten att gå in djupare på ett visst ämne och inte låsa sig vid frågorna som är bestämda (Lind, 2019)

3.1.3 Val av forskningsmetod

Metoden som tillämpas i denna studie är en kvalitativ forskningsmetod. Valet av forskningsmetod syftar till att få en förståelse kring vilka bakomliggande faktorer som har en inverkan på hur etiskt redovisningsekonomer upprättar sin redovisning. Utbildade

redovisningsekonomer som arbetar inom branschen kan utföra sitt arbete på olika sätt. Redovisningsekonomerna kan påverkas genom olika faktorer gällande hur de väljer att genomföra arbetet eller lösa etiska dilemman. Detta kan leda till att redovisningsekonomer har olika uppfattningar och synsätt på hur utförandet av dessa dilemman eller arbeten ska göras.

I denna studie har en kvalitativ intervjumetod genomförts för att skapa en insikt och underlag om vilka faktorer som har en inverkan på hur redovisningsekonomer upprättar redovisningen. Genom intervjuer som ger undersökningen möjlighet att lyssna och observera via exempelvis zoom vad respondenterna tycker och tänker kan den föreliggande studie få möjlighet att fånga upp redovisningsekonomens syn på vad som har en inverkan på hur de upprättar redovisningen. Alvehus (2019) menar att intervjuer är en nödvändig metod för att ta reda på hur individer känner och tänker i olika situationer. Att genomföra intervjuer är ett sätt att få tillgång till människans kunskaper, erfarenheter och känslor. Författaren skriver att intervjuer kan skapa mer trovärdiga och djupgående svar än vad exempelvis enkäter kan göra. Lind (2019) skriver att intervju är en vanlig metod för att få underlag för svar på forskningsfrågor. Intervju innebär att frågor ställs direkt till en person som är relevant för undersökningen. Frågorna och informationen som ställs kan göras fysiskt eller skriftligt. Där möjligheten finns att ställa följdfrågor för att fördjupa förståelsen av svaren som framkommer vid en intervju (Lind, 2019). Intervjuerna med redovisningsekonomerna utgår ifrån till att förstå och besvara studiens forskningsfråga.

3.2 Urval

Urvalet har skett utifrån det som är relevant för att besvara studiens forskningsfråga. Studiens författare valde att fokusera på att intervjua redovisningsekonomer med olika längd erfarenhet inom yrket. Denna bedömning togs för att det ansåg vara en väsentlig del att få olika perspektiv från redovisningsekonomerna. Studiens författare hävdade att olika längd erfarenhet på respondenterna kan ge en bredare uppfattning samt förståelse för att kunna besvara forskningsfrågan. På så sätt kommer det visa ett mönster mellan svaren från redovisningsekonomerna och därmed få svar på uppsatsens frågeställning. Lind (2017) skriver att intervjuaren ställer frågor till en respondent som har kunskap och är relevant för en studies undersökning.

Författarna till studien utförde sex intervjuer med sex olika redovisningsekonomer. Det blev svårt att få tag på redovisningsekonomer på grund av det känsliga ämnet som undersöktes.

Trots detta kände studiens författare till att en teoretisk mättnad hade uppnåtts för att få svar på forskningsfrågan då liknande svar gavs från respondenterna. Bryman & Bell (2017) beskriver att teoretisk mättnad är ett begrepp där undersökningen har utforskats till fullo och fler svar inte behöver ges.

Alla respondenter blev tillfrågade anonymitet för studien där de flesta redovisningsekonomerna svarade att de vill vara anonyma under hela studiens undersökning. Respondenterna blev således rangordnade i alfabetisk ordning från A-F, där respondenterna med lägst erfarenhet rangordnas först och respondenterna med längst erfarenhet rangordnas sist.

3.3 Datainsamling

Den insamlade primärdata som studien består av är via semistrukturerade intervjuer med syfte till att undersöka de bakomliggande faktorer som har en inverkan på hur etiskt redovisningsekonome r upprättar redovisningen. Eftersom studiens frågeställning är öppen är användningen av semistrukturerade intervju en fördel. Frågorna till den som blir intervjuad är bestämda i förväg samtidigt som det ger möjligheten att gå in djupare på ett visst ämne och inte låsa sig vid de bestämda frågorna. Att ha en öppen dialog med respondenten ger det möjligheten att ställa följdfrågor och lättare till att skapa diskussioner (Bryman & Bell, 2017). Via semistrukturerade intervjuer ger det redovisningsekonomerna möjligheten att fritt tala och berätta sina erfarenheter och upplevelser för att senare ge ett underlag till studiens forskningsfråga. Det ger även studiens författare en chans att lyssna på den relevanta informationen som ges från respondenterna utan att avbryta och följa de bestämda frågorna. Möjligheten att få en bred beskrivning från respondenterna möjliggör att förstå vilka faktorer som studien fokuserar på har en inverkan på redovisningsekonomerna. Den föreliggande studies författare får en detaljerad data och underlag som gör det troligt att förstå de bakomliggande faktorers inverkan.

Sekundärdata har även används i studien för att samla in data till forskningsfrågan vilket består av vetenskapliga artiklar och böcker. Detta för att hämta information om tidigare studier och för att skapa en förståelse för studiens område.

Innan de semistrukturerade intervjuerna påbörjades skapades en intervjuguide. Enligt Bryman & Bell (2017) formas en intervjuguide utifrån det specifika ämnet. Med en intervjuguide har respondenten tillfälle att fritt tala utifrån sin egen aspekt. Frågorna som formas i

intervjuguiden behöver inte komma i ordning utan kan varieras och nya följdfrågor kan ställas. Intervjuguiden är ett grundläggande stöd och hjälpmedel för att få svar på forskningsfrågan. Intervjuguiden för studien delades upp i tre grenar; respondenternas bakgrund, externa faktorer, personliga faktorer och organisatoriska faktorer.

Respondenter som valdes kontaktades via mejl eller telefonsamtal. Respondenterna fick en kort sammanfattning innan intervjun skulle ske av vad studiens ämnesområde var och vad studien har tänkt att undersöka. Det var totalt 18 redovisningsekonomer som kontaktades varav sex svarade tillbaka och ställde upp på en intervju. De 18 respondenter valdes utifrån hur länge de har arbetat i yrket. Studiens författare kontaktade respondenter slumpmässigt. När studiens författare kontaktade och intervjuade redovisningsekonomer med kortare erfarenhet i yrket, gick studiens författare över till att kontakta redovisningsekonomer med en längre erfarenhet i yrket. Intervjuerna med redovisningsekonomerna skedde via *Microsoft teams*, *Zoom* eller *Google Meet*. Mötena genomfördes i 30-40 min tills opponenterna uppnått en teoretisk mättnad.

3.4 Bearbetning av datainsamling

Intervjuerna med redovisningsekonomerna spelades in och antecknades på plats. Vissa av respondenterna kände inte sig bekväma att bli inspelade, därav togs det bara anteckningar under intervjuens gång med de valda respondenterna. Detta var en förväntad och accepterande reaktion för studiens författare med tanke på det känsliga ämnet som studien undersöker. Bryman & Bell (2017) menar att det är väldigt noggrant att få ett samtycke från respondenterna som ska intervjuas att bli inspelade. När inspelningar sker förenklar det för opponenterna att samla in analysen. Författarna anser att det förbättrar minnet när opponenterna väljer att lyssna om på inspelningen och på så sätt bildar det en mer trovärdigare analys. Intervjuerna spelades in med en *iPhone* telefon med en bra mikrofon. När en inspelning ska göras är det viktigt att ha en bandspelare med bra ljudkvalitet som fångar respondentens röst tydligt (Bryman & Bell, 2017).

Intervjuerna har transkriberats och tillvägagångssättet underlättades och effektiviserades under studien. När transkriberingen gjordes sammanställdes data för att sedan skriva ner vilka bakomliggande faktorer som har en inverkan på hur etiskt en redovisningsekonom upprättar redovisningen. När empirin sammanställdes inledde studiens analys och diskussion för att få

en förståelse hur redovisningsekonomer med olika erfarenhet tolkar etiska dilemman vid upprättande av redovisning och vilka skillnader och likheter som fanns.

3.5 Metodkritik

De främsta begränsningar som finns med en kvalitativ metod i föreliggande studie är att ämnet som diskuteras kan uppfattas som ett känsligt område. Detta kan medföra svårigheter att få tag på tillräckligt många respondenter som vill ställa upp på en intervju. Av den orsaken har respondenterna möjligheten att vara anonyma i studien vilket resulterar till att mer ärliga svar ges.

Författarna Bryman & Bell (2017) förklarar att de främsta begränsningarna som finns med intervjuer är den tidskrävande skillnaden jämfört med exempelvis en enkätundersökning. Vid en intervju är det även enkelt att fastna på specifika frågor för att förvänta sig ett specifikt svar från respondenten. Eftersom en semistrukturerad intervju genomförts kan det uppstå svårigheter att analysera data på ett sätt som gör de jämförbara.

Som tidigare nämnts i bearbetning av datainsamling har intervjuerna spelats in och antecknas på plats. Det finns både för- och nackdelar med dessa två metoderna. Inspelning av intervjuer kan vara ett hinder och begränsa respondenten i svaren som ges. Att spela in kan vara ett störande moment vilket kan leda till att ärliga svar undanhålls. Att anteckna under intervjuens gång kan leda till att intervjuaren inte hinner skriva ner allt som respondenter förmedlar och att det som skrivs ner inte alltid stämmer överens med det svarande sagt. Det är även svårt att hinna anteckna för att få med allt samtidigt som intervjuaren ska vara en god lyssnare (Alvehus, 2019). Det kan vara en svårighet för intervjuaren att ställa relevanta frågor om ämnet, vilket kan medföra till missad viktig information ifall frågorna ställs på ett felaktigt vis (Bryman & Bell 2017). Eftersom intervjuerna med varje redovisningsekonom utfördes med två opponenter som både lyssnade och antecknade uppstod det inga svårigheter eller hinder med att hinna anteckna och vara en god lyssnare samtidigt.

Eftersom författarna av föreliggande studie valt att utföra intervjuerna via online möten kan det enligt Bryman och Bell (2017) leda till att intervjuaren riskerar att missa viktiga kroppsspråk. Detta i form av exempelvis ansiktsuttryck som kan vara viktiga för att sända ett budskap som förstärker respondenternas svar i enlighet med författarna.

4 Empiri

I detta kapitel introduceras studiens insamlade empiri från intervjuerna och sedan sammanfattas den insamlade data. Kapitlet inleds med en kort bakgrundsinformation om de sex olika redovisningsekonomerna. Därefter följer en sammanställning från intervjuerna som delas in i tre faktorer; externa, personliga och organisatoriska.

4.1 Respondenternas bakgrund

Under detta kapitel kommer respondenterna att delas in utifrån erfarenhetslängden inom yrket som redovisningsekonom.

Kort erfarenhet

Respondent A

Respondent A har studerat till redovisningsekonom på en yrkeshögskola och är nyligen examinerad och ny i branschen. Respondentens grundläggande arbetsuppgifter är löpande bokföring, rådgivning och upprättande av bokslut och årsredovisning. A har varit verksam som redovisningsekonom i 1 år.

Respondent B

Respondent B är en nyexaminerad redovisningsekonom som arbetar på en redovisningsbyrå. B tog examen inom företagsekonomi år 2020 där B sedan arbetat som redovisningsekonom på ett större företag sedan år 2021. Respondenten praktiserade även som redovisningsekonom på ett mindre företag i sin hemstad mellan 2019-2020 då även B ska ha fått välbehövlig erfarenhet inom yrket. Respondenten arbetar för närvarande på en större redovisningsbyrå där B varit verksam i 1,5 år.

Medel Erfarenhet

Respondent C

Respondent C arbetar som redovisningsekonom och har varit verksam inom yrket i 13 år. C tog examen inom företagsekonomi år 2009. Respondenten praktiserade under studietiden på ett större företag där C sedan blev erbjuden tjänsten efter sin examen. Respondenten arbetade i de större företaget fram till 2018 då C valde att säga upp sig för att sedan flytta till sin hemstad där C blivit erbjuden en annan tjänst. Respondenten är för tillfället fortfarande

verksam som redovisningsekonom samt arbetar i ett medelstort företag som erbjöd respondenten tjänsten år 2018.

Respondent D

Respondent D studerade på en yrkeshögskola som redovisningsekonom och tog examen år 2012. D har tidigare arbetat på en redovisningsbyrå där arbetsuppgifterna bestod av att assistera små företag med deras bokföring. Under de senaste fyra åren har respondenten arbetat på ett medelstort företag där arbetsuppgifterna består av rådgivning, planering och ekonomisk beslutsfattning.

Lång erfarenhet

Respondent E

Respondent E arbetar på en liten privat redovisningsbyrå. E tog examen inom företagsekonomi på universitetet år 1990. Därefter valde respondenten att arbeta som redovisningsekonom på ett större mer välkänt företag i 5 år efter att sedan valt att tillbringa nästa 15 år på ett medelstort företag. Respondenten tog sedan beslutet att öppna en egen liten redovisningsbyrå då E upplevde att detta skulle bli mer lönsamt. E är fortfarande verksam inom redovisning och arbetar för tillfället hemifrån där E driver sin egen redovisningsbyrå.

Respondent F

Respondent F examinerades till företagsekonom 1999 och började kort därefter att arbeta på familjens redovisningsbyrå. Respondenten kände efter några år för att utveckla sina erfarenheter och kompetenser och valde därför att arbeta i ett mindre bolag som redovisningsekonom. Arbetsuppgifterna inkluderade att upprätthålla bokslut och årsredovisning. Efter ett par år valde F att gå tillbaka till familjens redovisningsbyrå som en av de ansvariga.

4.2 Bakomliggande faktorer

Sammanställningen från empirin presenteras med de respondenterna med lägst erfarenhet först följt av respondenter med längre erfarenhet.

4.2.1 Externa faktorer

Enligt respondent A och B är innebörden att agera etisk som redovisningsekonom att följa de juridiska lagar och företagets policy. A menar att det finns många juridiska lagar som redovisningsekonomen behöver ta hänsyn till och följa i den mån som är möjligt. Det finns lagar och regler som beskriver hur redovisningsekonomen ska bete sig och agera vid vissa situationer och att redovisningen upprättas i linje med de lagar, regler, god redovisningssed och praxis som styr hur redovisningen upprättas. Respondent A berättar om en händelse där personen i fråga har varit med om när kunden har försökt påverka och tycka om hur vissa saker skall redovisas men att det i slutändan är redovisningsekonomens beslut och jobb att boka enligt rådande regler och lagar som finns. A avstår från att svara på följdfrågor om händelsen. Respondent B tar inte upp några exempel, men trycker på att om man som redovisningsekonom vill påverka resultat behöver respondenten följa de metoder som finns och är tillåtna att användas.

De två respondenterna med minst erfarenhet nämner att det kan ha hänt att de har upplevt etiska dilemman vid upprättandet av redovisningen, vid en sådan situation har de både respondenterna tagit hjälp av kollegor. A har vid sådana tillfällen även kontaktat Skatteverket och andra myndigheter som är relevanta och anser även att det är viktigt att titta tillbaka på material från sin utbildning för att hålla sig påmind om vad som kan eller ska göras vid en sådan situation. “ Att inte ta hjälp när det uppstår svårigheter eller förvirringar i arbetet leder till att vi aldrig utvecklas som personer” säger A. B berättar om en situation när respondenten nyligen började jobba och hamnade i ett mindre etiskt problem. B behövde göra ett val mellan två alternativ och hade svårt att veta vilket alternativ som var rätt i den situationen. B valde då att vända sig till kunnig personal inom yrket i företaget för att tillsammans hitta det passande valet. Respondenten påpekar att detta var väldigt lärorikt och uppmuntrar att man som redovisningsekonom alltid ska fråga en erfaren kollega för att dels bolla idéer eller om det bara handlar om osäkerhet. B vill inte berätta om vilka etiska alternativ det var som respondenten stod inför och argumenterar för att det är “onödigt och oviktigt” att lyfta fram.

Respondent A anser att de nuvarande lagarna och reglerna inte är tillräckliga när det gäller hur redovisningen bör upprättas. Respondenten anser att tekniken, programmen och möjligheterna utvecklas för varje dag som går medan lagar och regler inte utvecklas i samma takt. A menar att det tar tid för lagar att komma ikapp den snabba samhällsutvecklingen på grund av att dagens samhälle präglas av teknologi och digitalisering.

Både respondent A och B har inspirerats av hur andra upprättar sin redovisning, respondenterna hävdar att om någon har bokat och redovisat för kunden tidigare används samma struktur och konton som tidigare, så länge som det har fungerat på ett korrekt sätt. B anser att detta förenklar arbetet genom att följa och spåra om upplägget förblir det samma som tidigare, “speciellt om man är ny i yrket och inte har mycket erfarenheter”, säger B. Sedan finns det byråer som har riktlinjer och strukturer över hur upplägget skall se ut som alla anställda försöker följa, berättar A.

De externa faktorerna som har en inverkan på etisk redovisning besvarades skiljaktigt för våra respondenter med liknande erfarenhet på 7-15 år inom yrket. Dessa respondenter är respondent C samt D som båda är två redovisningsekonomer med liknande arbetsuppgifter. Under intervjuprocessen var både respondent C samt D väldigt självklara i sina svar vilket underlättade då etik är ett så pass känsligt ämne. Det fanns även likheter då respondent C och D under hela intervjun ville tydliggöra hur lagar, regler samt god redovisningssed är vad en redovisningsekonom behöver utgå ifrån. Respondent C menade dock på att lagarna ger ett för stort utrymme för redovisningsekonomer att upprätta en redovisning som gynnar exempelvis företaget eller kunden som efterfrågat att redovisningen skall upprättas. Detta samtidigt som respondent D menade på hur det rådande regelverket inom redovisning inte alls ger en redovisningsekonom utrymmet att upprätta en oetisk redovisning samt beskriver regelverket som “tydligt”.

När det gäller huruvida en redovisningsekonom tar in samt inspireras av hur andra redovisningsekonomer upprättar sin redovisning var våra respondenter ännu en gång helt oeniga. Respondent D menade på att det var en “självklarhet” att ta in hur kundens redovisning upprättats tidigare samtidigt som respondent C menade på att ingen hänsyn alls tas till detta utan att man istället endast utgår från lagar, regler, god redovisningssed samt praxis. “Det är lätt att händer fel vid upprättandet av redovisningen... för att undvika detta utgår jag för det mesta endast från vad lagarna säger och tillåter” säger C.

Respondenterna E och F var väldigt lika i sina svar som de blev tillfrågade. E och F hävdade att lagar och regler är väldigt viktiga att följa som en redovisningsekonom. F förklarade det som A och O i arbetet, respondenten menade att det är det väsentliga verktyget för att redovisningsekonomer ska kunna utföra arbetet korrekt. De två respondenterna med längst erfarenhet i yrket menar att lagarna har en inverkan på hur etiskt redovisningsekonomer

upprättar redovisningen. Eftersom de menar att det rådande regelverket är det väsentliga vid upprättandet av redovisningen.

Respondenterna berättar även att de kan efterlikna och få inspiration från andra redovisningsekonomer när de upprättar redovisningen, dock föredrar F att undvika detta. Respondent F anser att det lättare att blint följa andras processer vilket leder till att man inte litar på sin egen förmåga och därmed kan begränsa sin egen utveckling. E och F anser att de nuvarande lagarna samt redovisningsstandarderna är tillräckliga och fyller ut det mesta inom arbetet. ”Självklart förekommer det när lagarna inte är tillräckliga men att det inte på något vis påverkar upprättandet av redovisningen och inget jag tänker på”, säger E.

4.2.2 Sammanfattning - externa faktorer

Tvingande isomorfism

Tvingande isomorfism handlar om olika typ av formella och informella påtryckningar där de externa påtryckningarna även berör lagar samt förordningar (Dimaggio & Powell, 1983). Dessa externa påtryckningar lyftes fram av samtliga respondenter under hela intervjuprocessen där de var tydliga med att regelverket och standarderna inom redovisning är det centrala i samband med upprättandet av redovisningen. Respondenterna beskrev det som en självklarhet att lagarna och standarderna inom redovisningen har en stor inverkan på hur etiskt redovisningen upprättas. Respondenterna var dock inte eniga när det gäller huruvida det nuvarande regelverket är tillräckligt för att ge redovisningsekonomer en tydlig riktlinje för redovisningen. Majoriteten av de respondenter med längre erfarenhet inom yrket som redovisningsekonom menade på att regelverket både är tydligt samt tillräckligt samtidigt som redovisningsekonomerna med mindre erfarenhet menade på att regelverket bör korrigeras.

Mimetisk isomorfism

Den mimetiska isomorfismen handlar om hur man inom organisationer väljer att försöka efterlikna andra framgångsrika organisationer samt ta inspiration av hur de arbetar inom organisationen (Dimaggio & Powell, 1983). Där respondenterna i detta fall inte kunde fränskiljas sett till erfarenhet utan majoriteten av respondenterna menade på att man kan ta inspiration samtidigt som resterande respondenter beskrev hur det istället kan ha en negativ etisk inverkan på redovisningen. Detta genom att inte vara säker på sin egen förmåga som redovisningsekonom samt hur det kan leda till fler misstag då de menade på att man istället endast bör utgå från det rådande regelverket inom redovisning. När det sedan gäller till vilken

grad redovisningsekonomerna väljer att ta inspiration ifrån annan kunnig personal inom yrket kunde ett erfarenhetsmönster uppvisas. Där respondenterna med mindre erfarenhet inom yrket valde att ta mer inspiration från andra redovisningsekonomer i jämförelse med respondenterna med längre erfarenhet inom yrket.

Normativ isomorfism

Den normativa isomorfismen handlar om hur personal anpassar sig till de tillvägagångssätt samt norm som redan finns inom organisationen (Dimaggio & Powell, 1983). Den normativa isomorfismen gav respondenterna möjligheten att beskriva hur normer inom redovisningsyrket har en inverkan på hur etiskt redovisningsekonomer upprättar redovisningen. Respondenterna var helt eniga när det gäller hur de normativa metoderna har en inverkan under redovisningsprocessen. De menade på att normativa metoder istället har en positiv inverkan på redovisningen ur ett etiskt perspektiv, då den samhällsenliga normen inom redovisning bidrar till mer etisk redovisning. Respondenterna var helt eniga gällande den normativa inverkan och under redovisningsprocessen kunde inget erfarenhetsmönster uppvisas.

4.2.3 Personliga faktorer

För respondent A är innebörden att agera etisk som redovisningsekonom även att använda sunt förnuft. Respondenten menar att även fast det finns lagar och regler att följa på arbetsplatsen kan det även behövas att vissa beslut eller agerande fattas med sunt förnuft. A beskriver det som "självklara uppfattningar och förståelse" som en redovisningsekonom förväntas ha på arbetsplatsen. Respondent B nämner att en av de svåraste situationerna som en redovisningsekonom kan hamna i enligt respondenten är att få organisationen eller de övre cheferna besvikna. B beskriver det som en jobbig känsla även fast det inte är redovisningsekonomens fel att företaget påvisar negativa resultat. Känslan som uppstår för respondenten är oro och rädsla. B väljer att avstå från att svara på om en sådan händelse har uppstått för respondenten.

Respondenterna A och B berättar att det inte ingick en etikkurs i deras utbildning på universitet eller yrkeshögskolan. B berättar att respondenten dock hade liknande kurser i gymnasiet som kan vara till nytta i arbetet idag. A nämner att en renodlad etikkurs inte fanns men att lagar, regler och god redovisningssed är en del i flera kurser under utbildningens gång. A anser att det hade varit till nytta med en välbehövd kurs som hade varit bra att delta i,

speciellt som redovisningsekonom. A tycker att en sådan kurs borde erbjudas av jobbet man arbetar på om redovisningsekonomen inte gått en sådan kurs tidigare “ny kunskap och erfarenhet är alltid något som anställda behöver eftersträva i arbetet” berättar A.

Respondenterna med liknande års erfarenheter i yrket, C och D ansåg att personliga faktorer kan ha en inverkan på hur etiskt redovisningsekonomen väljer att upprätta redovisningen men endast till en viss del. Respondent D förklarar att det kan förekomma att redovisningsekonomen själva behöver hantera etiska dilemman. Respondent C anser däremot att sådana faktorer ska undvikas även fast om det kan förekomma i arbetet. C anser att en sådan inverkan inte ska blandas ihop med arbetet. Respondenten förklarar att även fast det förekommer behöver man alltid oavsett vad följa lagar och regler som finns i arbetet även fast det kan påverka kollegor, chefer och organisationen på ett negativt sätt, “det gäller att vara juridisk korrekt i sitt handlande” säger C.

Varken respondent C eller D har gått på en etikkurs, de har heller inte fått en sådan erbjuden på sin utbildning eller på arbetsplatsen. Både C och D anser det inte vara nödvändigt med en sådan kurs men att det kan vara bra för kommande erfarenheter, D anser dock inte att det hade haft en inverkan på respondentens arbetssätt idag ifall D gick en etikkurs.

Respondent E och F med längst erfarenhet hade även de liknande åsikter angående hur personliga faktorer har en inverkan på deras sätt att agera vid upprättandet av redovisningen. Dessa respondenter har uttryckt att de litar på sina egenskaper och upprättar redovisningen på ett mycket självsäkert sätt. F menar att alla människor drabbas av svåra tider och dåliga dagar som kan påverka arbetet och då är det viktigt att inte låta känslorna styra processen för att undvika fel i upprättandet. Respondenterna E eller F nämner att de inte heller läst någon etikkurs under sin utbildning.

4.2.4 Sammanfattning - personliga faktorer

Det vanligaste svaret bland respondenterna var att personliga faktorer kan ha en inverkan på hur etiskt redovisningsekonomen upprättar sin redovisning. Vissa av respondenterna menade att det kan förekomma tillfällen när personliga faktorer har en inverkan, men att det inte är en avgörande faktor på hur de väljer att upprätta sin redovisning. Respondent C hävdade även att sådana faktorer bör undvikas och inte blandas ihop med arbetet.

Två av respondenterna som stack ut är B och F. Respondent B som är ny i yrket berättade hur respondenten är väldigt försiktig i sitt upprättande av redovisningen. B förklarade att det kan

bli en svår situation när det uppstår fel i arbetet som därefter ha en inverkan på redovisningsekonomen men också andra i företaget. Respondent F tog upp en väldigt intressant aspekt, F förklarade att det är mänskligt att drabbas av dåliga dagar och det är inget de kan göra åt, vilket kan ha en inverkan på hur redovisningsekonomer väljer att upprätta redovisningen. Respondent F tycker även att det är viktigt att inte låta känslor styra arbetet under redovisningsprocessen.

4.2.5 Organisatoriska faktorer

Den organisatoriska faktorn samt dess inverkan på etisk redovisning gav författarna av studien möjligheten att med hjälp av våra respondenter analysera företaget och företagsledningens roll i samband med upprättandet av redovisningen. Respondent A och B med lägre erfarenhet inom yrket jämfört med de andra respondenterna var tydligt mer försiktiga i sina svar gällande företagens roll. Respondent A valde till och med att avstå frågeställningen då respondenten inte var helt säker på att vad som sades skulle godkännas av företaget. Respondent B valde däremot att beskriva företagens roll som alltmer påtaglig, detta genom att exempelvis vara mer involverade när det gäller "vissa" av företagens kunder.

Respondent B valde tyvärr inte att utveckla detta utan valde istället att styra frågeställningen samt menade på att anledningen till att företaget är mer involverade gällande vissa företagskunder istället beror på B's korta erfarenhet inom yrket. Detta gjorde sedan respondent B motvillig gällande ytterligare frågor kring företaget samt företagslednings roll i samband med redovisningen där B till slut likt respondent A blev allt mer försiktig kring frågeställningen.

När det gäller respondent C och D blev diskussion kring ämnet både längre samt mindre försiktig. Detta genom att de båda respondenterna valde att besvara både frågeställningen samt ytterligare följdfrågor angående företagens roll i samband med redovisningen. Både respondent C och D har varit verksamma inom yrket som redovisningsekonom under en längre tid, detta bidrog med möjligheten att analysera den organisatoriska faktorn ytterligare.

Respondent D menade på att företagens involverande i samband med redovisningen varierar, genom att exempelvis vara tydliga inför upprättandet att försöka påvisa ett så gynnsamt resultat som möjligt. Respondenten ville dock vara väldigt tydlig med att detta skall uppnås i linje med samtliga lagar och regler utan att på något sätt vara "oetisk". Respondent D fortsatte även med att beskriva hur det är en självklarhet att företaget som efterfrågat redovisningen

vill påvisa ett gynnsamt resultat, där D som redovisningsekonom endast “gör sitt jobb” genom att hjälpa företaget att uppnå sina mål.

Respondent C var likt respondent D på ett liknande spår och menade på att företags involverande i redovisningsprocessen även kan handla om redovisningsekonomens kompetens att utföra redovisningen på egen hand. Respondenten valde även att beskriva hur företagsledningens roll blivit mindre påtaglig i samband med att C blivit alltmer “självssäker” i sin egen prestation samt förmåga som redovisningsekonom.

De respondenter med längst erfarenhet inom yrket som redovisningsekonom är respondent E och F. Dessa två respondenter hade med hjälp av sin långa erfarenhet inom yrket möjligheten att beskriva hur företags involverande förändrats över tid. Respondent F menade på att man kan se en “drastisk skillnad” från hur företaget var mer involverade förr i tiden där redovisningsekonome r var tvungna att utstå press. Denna press från företaget samt företagsledningen kunde exempelvis handla om situationer där företaget ville avsluta räkenskapsåret med ett positivt resultat förklarade F. Respondenten fortsatte även med att beskriva hur denna stresshantering hjälpt redovisningsekonomen samt menade på att företagsledningen aldrig satt någon press att agera oetiskt. Enligt respondent F är det viktigt att de påtryckningarna från företaget frånges med den etiska aspekten inom redovisningen, F menar att en redovisningsekonom har en skyldighet att ta ansvar för sin egen redovisning.

Respondent E hävdade däremot att påtryckningar från företaget kan leda till att en redovisningsekonom väljer att försöka uppfylla de mål som företaget har uppsatt utan att tänka på etiken i första hand. Respondenten ville även vara tydlig med att berätta att detta inte var något som E själv hade gjort utan endast att pressen kan vara så påtaglig att en redovisningsekonom blir osäker på vad som förväntas av en från företagsledningen. Respondent E var dock inte villig att vidareutveckla hur detta har en inverkan på hur etiskt redovisningen upprättas samt blev snabbt mindre friskspråkig gällande ämnet.

4.2.6 Sammanfattning - organisatoriska faktorer

Det övergripande för alla respondenter gällande den organisatoriska faktorn var hur majoriteten var eniga med att företaget samt företagsledningen är involverade i samband med redovisningsprocessen. Detta även om de olika respondenterna inte riktigt var eniga när det gäller till vilken grad företaget är involverade. Respondenterna hade även olika syn på inverkan företags involverande hade under redovisningsprocessen.

Det nästan alla respondenter tog upp var hur påtryckningarna från företaget kunde leda till att redovisningsekonomer agerar oetiskt i samband med redovisningsprocessen. Detta genom de påtryckningar att uppvisa ett gynnsamt resultat vilket respondenterna menade på indirekt kan leda till att den etiska aspekten inom redovisningen blir bortglömd. Respondenterna var även helt eniga samt tydliga med att företagsledningen aldrig efterfrågat att redovisningsekonomerna skall agera oetiskt utan istället att påtryckningarna kan ha en inverkan under redovisningsprocessen.

Sammanfattningsvis visade intervjuerna hur företagsledningen i majoriteten av fallen är involverade i samband med redovisningsprocessen och hur det är redovisningsekonomens uppgift att kunna hantera dessa påtryckningar. Det respondenterna beskrev var hur erfarenhet samt tro på sin egen förmåga är väsentligt för att företagsledningens påtryckningar inte skall ha en inverkan på hur etiskt redovisningen upprättas.

5 Analys & Diskussion

I kommande kapitel diskuteras de tre bakomliggande faktorers inverkan på hur etiskt redovisningen upprättas samt jämförs likheter och skillnader med tidigare studier.

Avslutningsvis analyseras sammanställningen från empirin i enlighet med de bakomliggande faktorerna.

5.1 Diskussion & Analys - externa faktorer

De externa faktorer som har en inverkan på hur etiskt redovisningen upprättas visar på hur det finns flertalet aspekter som en redovisningsekonom bemöter under redovisningsprocessen. Där föreliggande studie visar på att en av aspekterna för att redovisningen skall upprättas etiskt handlar om hur man som redovisningsekonom hanterar de externa påtryckningarna. Detta genom att vara mer säker på sin egen förmåga att upprätta redovisningen i enlighet med rådande regelverk samt hantering från antingen kund eller företag gällande gynnsamma resultat. Erfarenhet inom yrket som redovisningsekonom visade sig bidra med kunskap gällande till vilken grad de externa påtryckningarna har en inverkan under redovisningsprocessen. Studien visar på hur redovisningsekonomer med längre erfarenhet inom yrket hanterar externa påtryckningar på ett mer effektivt sätt i jämförelse med redovisningsekonomerna med mindre erfarenhet.

Det fanns även externa påtryckningar som visade sig kunna ha en positiv effekt på hur etiskt redovisningen upprättas. Då föreliggande studie visar hur normativa påtryckningar kan leda till att redovisningen upprättas mer etiskt då man som redovisningsekonom inte vill falla ur den yrkesmässiga norm.

De externa faktorerna kopplas sedan ihop med den institutionella teorin är de tre isomorfismerna tvingande, mimetisk och normativ isomorfism förklarar anledningen till hur omgivande faktorer har en inverkan på hur organisationer opererar (DiMaggio & Powell, 1991). Teorimodellen i denna studie har använts för att analysera hur dessa externa påtryckningar en organisation styrs utav har en inverkan på redovisningsekonomens agerande i samband med den etiska aspekten vid upprättandet av redovisningen. Nielsen & Massa (2013) menade sedan på att den institutionella teorin kan förklara hur organisationer agerar samt även ha en positiv inverkan på hur etiskt organisationer väljer att driva sina företag. Detta genom att skapa legitimitet för sin organisation samt efterlikna hur andra företag bedriver sin verksamhet (Nielsen & Massa, 2013).

Föreliggande studie visade dock hur endast den normativa samt tvingande isomorfismen leder till ett mer etiskt upprättade inom organisationer. Där den mimetiska isomorfismen istället visade sig kunna ha en negativ inverkan för hur etiskt redovisningsekonomer upprättar sin redovisning. Då studien visar på hur redovisningsekonomer som endast imiterar hur redovisningen upprättats tidigare leder till att det rådande regelverket inom redovisning förbisedds. Studien överensstämmer dock med vad Nielsen & Massa (2013) beskriver gällande den tvingande samt normativa isomorfismen. Då den tvingande isomorfismen i enlighet med Dimaggio & Powell (1983) även berör lagar samt förordningar vilket studien menar på är centralt för att redovisningen skall kunna upprättas etiskt. Detta tillsammans med den normativa isomorfismen vilket enligt Dimaggio & Powell (1983) beskriver hur personal inom organisationer anpassar sig till den norm som redan finns inom organisationen. Där föreliggande studie i enlighet med Nielsen & Massa (2013) visat på att normer inom organisationer kan ha en positiv inverkan på hur etiskt redovisningen upprättas.

5.2 Diskussion & Analys - personliga faktorer

Efter sammanställning av empirin visades ett erfarenhetsmönster i samband med de personliga faktorerna. Då föreliggande studie visar hur redovisningsekonomer med mindre erfarenhet känner mer rädsla och oro för att göra fel i arbetet till skillnad från redovisningsekonomer med längre erfarenhet. Respondenterna som tvekar och är mer försiktiga menar att de inte vill göra kunden eller ledningen besvikna.

De personliga faktorerna som har en inverkan på hur etiskt redovisningen upprättas visar att rädsla och emotionellt tillstånd har en inverkan på redovisningsekonomer. Studien indikerar på att redovisningsekonomer med en lägre erfarenhet inom branschen kan känna en sorts av press och rädsla i arbetet. Rädslan och pressen kommer från att redovisningsekonomer föredrar att undvika att skapa en situation som skapar missnöje med företagsledning eller klient. Den föreliggande studien visar att det endast är nyblivna redovisningsekonomer som har denna inställning i arbetet. Redovisningsekonomerna med en längre erfarenhet i yrket visade ingen uppfattning om att detta har en aktuell inverkan för dem eftersom de upprättar redovisningen på ett självklart sätt. Enligt Guénin-Paracini et al. (2014) är rädsla att göra fel något som redovisningsekonomer upplever i samband med redovisningsprocessen. Författaren menar att rädsla att begå misstag eller att göra företagsledningen missnöjd kommer ha en inverkan på kvaliteten på redovisningen då redovisningsekonomerna inte vill göra ledningen missnöjda.

Skillnaden med den tidigare studien av Guénin-Paracini et al. (2014) i jämförelse med den föreliggande studien är att personliga faktorer kan ha en inverkan på hur etiskt redovisningsekonomer upprättar sin redovisning men att den är erfarenhetsbaserad.

Den föreliggande studien visar även att respondenternas arbete kan påverkas genom deras emotionella tillstånd. Det emotionella tillståndet kan ha en inverkan på hur upprättandet av redovisningen görs av redovisningsekonomer. Studien indikerar på att det kan förekomma redovisningsekonomer som drabbas av svåra tider och dåliga dagar som kan generera att det har en inverkan på hur etiskt redovisningen upprättas. Studien överensstämmer med vad Cianci & Bierstaker (2009) beskriver i sin undersökning där de förklarar att emotionella tillstånd har en inverkan på upprättandet av redovisningen. De menar att redovisningsekonomens humör har en inverkan på hur etiskt redovisningen hanteras. Enligt Gaudine och Thorne (2001) kan positivt humör göra skillnad i hur etiskt redovisningen upprättas.

5.3 Diskussion & Analys - organisatoriska faktorer

Den organisatoriska faktor som har en inverkan gällande hur etiskt redovisningen upprättas visar på företaget och företagsledningens roll i samband med redovisningsprocessen. Där föreliggande studie visar på hur redovisningsekonomer känner att press från företaget kan leda till en mer oetisk redovisning. Denna press från företaget behandlar situationer där en redovisningsekonom känner påtryckningar från företaget eller företagsledningen att upprätta en gynnsam redovisning för antingen kund eller företag. Detta leder sedan i enlighet med föreliggande studie till att företaget indirekt kan ha en negativ inverkan gällande hur etiskt redovisningen upprättas. Detta då studien visar på hur man som redovisningsekonom känner av företagets påtryckningar samt blir mer osäker i sitt agerande av redovisningen då påtryckningarna kommer från ens arbetsgivare. Dessa indirekta påtryckningar från företaget har därmed en inverkan på hur etiskt en redovisningsekonom väljer att upprätta sin redovisning. Studien visar dock på att det endast finns indirekta påtryckningar då varken företaget eller företagsledningen direkt skall efterfrågat något gynnsamt resultat till sina redovisningsekonomer.

Föreliggande studie stämmer även överens med Staubus (2005) undersökning där författaren beskrev hur företagsledningen är en primär faktor när det gäller fall där redovisningsekonomer agerat oetiskt samt menar på att påtryckningar från de högt uppsatt i företaget leder till en mer oetisk redovisning. Detta beskrivs även i föreliggande studie där det

även uppmärksammats hur företagsledningen samt företaget har en inverkan under redovisningsprocessen. Det som sedan frånskiljer de två olika studierna är hur det i föreliggande studie kunnat uppvisas ett erfarenhetsmönster där mängden erfarenhet inom yrket som redovisningsekonom avgör den inverkan påtryckningarna har i samband med upprättandet av redovisningen.

De två studierna överensstämmer dock i det att den organisatoriska faktorn kan leda till en mer oetisk redovisning, då det är företaget samt företagsledningen som gynnas ifall redovisningen uppvisar positiva resultat. Föreliggande studie menar dock till skillnad från Staubus (2005) att det primära ansvaret ligger på den enskilda redovisningsekonomen som upprättar redovisningen även om det uppkommer påtryckningar från företaget. Detta eftersom studien menar på att en redovisningsekonom har i uppgift att kunna hantera dessa påtryckningar och skall i samband med detta endast upprätta redovisningen i enlighet med det rådande regelverket inom redovisningsyrket.

Mintz och Morris (2017) beskrev hur det är en redovisningsekonomens egna etiska värderingar som ligger till grund för hur etiskt en redovisningsekonom upprättar redovisningen i samband med organisationens påtryckningar. Den föreliggande studien visar dock hur erfarenhet kan vara en faktor som kan hjälpa redovisningsekonomen i samband med företagets påtryckningar. Där sammanställning av intervjuerna visade ett mönster gällande hur respondenterna ansåg att påtryckningarna hade en inverkan på de etiska aspekten i samband med redovisningen. Detta mönster visade på att respondenterna med mindre erfarenhet inom yrket som redovisningsekonom både var mer försiktiga i sina svar samt kände sig mer pressade från företagsledningen. Detta till skillnad från tidigare studie som istället menade på att hantering av dessa påtryckningar handlar mer redovisningsekonomens egna etiska värderingar (Mintz & Morris, 2017).

6 Slutsats

I följande kapitel ges en återblick av studiens syfte och frågeställning, som sedan även besvaras. Slutligen presenteras studiens bidrag, praktiska implikationer och rekommendationer, kritik till studien samt förslag på fortsatt forskning av författarna.

6.1 En återblick av studiens problemformulering och syfte

Studiens syfte är att utreda de utmaningar som redovisningsekonomer vid upprättelse av redovisningen möter samt vilka bakomliggande faktorer som har en inverkan på hur etiskt redovisningsekonomer väljer att hantera dessa situationer. Redovisningsekonomer stöter på etiska problem i arbetet och det blir en fråga om hur dessa etiska problem hanteras när upprättande av redovisning utförs. Som redovisningsekonom står de inför yrkesetiska avgöranden och inom redovisningsekonomens arbete finns det yrkesetiska värderingar och riktlinjer som de ska kunna förhålla sig till. Det har även blivit ett allt större problem under de senaste fem åren gällande utredningar kring etiska dilemman i relation till redovisning.

Utifrån detta formuleras studiens frågeställning till följande:

- Vilka bakomliggande faktorer har en inverkan på hur etiskt redovisningsekonomer upprättar redovisningen?

6.2 Slutsats

Den föreliggande studien analyserade bakomliggande faktorer som har en inverkan på hur etiskt redovisningsekonomer upprättar redovisningen. Detta genom hjälp av redovisningsekonomer med olika mängd erfarenhet inom yrket studera deras upplevelser gällande den angivna frågeställningen. Då redovisningsekonomerna uppdelades i enlighet med deras erfarenhet inom yrket bidrog det till att författarna av föreliggande studie kunde dra slutsatser kring inverkan de bakomliggande faktorerna har på hur etiskt redovisningen upprättas. De bakomliggande faktorerna delades sedan upp i externa, personliga samt organisatoriska faktorer för att med hjälp av detta kunna studera deras inverkan på hur etiskt redovisningen upprättas. Det bidrog till att redovisningsekonomerna kunde beskriva hur de bakomliggande faktorerna har en inverkan under redovisningsprocessen samt huruvida dessa faktorer haft en inverkan för hur etiskt de upprättar sin redovisning.

Där föreliggande studies analys samt diskussion bidrog till att följande slutsatser kunde dras:

- Erfarenhetslängd indikerar hur de bakomliggande faktorerna har en inverkan för att en redovisningsekonom ska upprätta redovisningen etiskt.
- Alla tre bakomliggande faktorer har en inverkan på hur etiskt en redovisningsekonom upprättar redovisningen.
- Företag samt företagsledningen har en indirekt inverkan på hur etiskt redovisningen upprättas.

Författarna av föreliggande studie förväntade innan undersökningen ett resultat där de bakomliggande faktorerna inte alls skulle ha den inverkan faktorerna har på redovisningsekonomen. Förväntningarna innan studien var istället hur oetisk redovisning sker i de fall enskilda redovisningsekonomen väljer att upprätta en gynnsam redovisning för att tillfredsställa sin arbetsgivare eller för egen vinning. Föreliggande studie visar dock hur alla tre bakomliggande faktorer till viss del bidrar till hur en redovisningsekonom väljer att upprätta sin redovisning. Där den organisatoriska faktorn i enlighet med föreliggande studie har en väsentlig inverkan. Detta kunde sedan uppvisas då redovisningsekonomen blivit utsatta för situationer där indirekta påtryckningar från företaget angående ett visst resultat ledde till en mer oetisk redovisning.

Där sedan de externa faktorerna utgav sig ha en inverkan på den etiska redovisningen i samband med att föreliggande studie visade på hur redovisningsekonomen hanterar den tvingande, mimetiska samt normativa isomorfismen. Den förstnämnda isomorfismen genom det rådande regelverket inom redovisning där den mimetiska sedan påvisade hur imitation samt inspiration av tidigare upprättad redovisning har en inverkan under redovisningsprocessen. Den normativa isomorfismen visade sedan i enlighet med föreliggande studie hur redovisningsekonomen hanterar normer samt hur detta kan ha en inverkan på hur etiskt redovisningen upprättas.

De personliga faktorerna visade redovisningsekonomens rädsla att begå misstag samt hur det emotionella tillståndet kan ha en inverkan på hur etiskt redovisningsekonomen upprättar sin redovisning. Detta genom att föreliggande studie visade på att svåra tider emotionellt samt

rädsla att begå misstag kan ha en inverkan på kvaliteten samt ur ett etiskt perspektiv då detta kan distrahera en redovisningsekonom från att upprätta redovisningen korrekt.

Detta visade även på de utmaningar redovisningsekonomen upplever i samband med upprättandet av redovisningen. Dessa utmaningar menar föreliggande studie behandlar de påtryckningar en redovisningsekonom möter gällande hur etiskt redovisningen skall upprättas. Där studien visade på att det finns organisatoriska, externa samt personliga påtryckningar som kan leda till utmaningar för redovisningsekonomen vid upprättandet av redovisningen.

Den föreliggande studien visar även indikationer på att redovisningsekonomen inte alls är beredda att ta upp dessa faktorer publikt. Detta eftersom påtryckningar i samband med redovisningen var ett ämne som visade på den ovillighet redovisningsekonomen har att ta upp dessa dilemman med sin arbetsgivare. Föreliggande studie menar att det har en väsentlig betydelse när det gäller hur oetisk redovisning skall kunna minska bland redovisningsekonomen. Då man som redovisningsekonom inte alls är beredd att ta upp problemområdet kan detta istället ha en negativ inverkan på hur etiskt redovisningen upprättas. Författarna av föreliggande studie menar på att en normaliserad diskussion angående hur dessa påtryckningar har en inverkan på redovisningsekonomen skulle kunna leda till att redovisning generellt upprättas mer etiskt.

Sammanfattningsvis visade föreliggande studie de svårigheter en redovisningsekonom ständigt möter när det gäller hur redovisningen skall upprättas. Detta i form av externa, organisatoriska och personliga faktorer vilket visade sig ha en inverkan på hur etiskt en redovisningsekonom upprättar sin redovisning. Majoriteten av dessa faktorer visade sig sedan kunna ha en negativ inverkan på den etiska redovisningen. Studien visade på hur man som redovisningsekonom fått svårigheter med den etiska redovisningen samt hur redovisningen förväntas att upprättas. Föreliggande studie har även visat på hur vissa faktorer kan ha en positiv inverkan på etisk redovisning. Där studien visade på hur normer inom organisationen kan ha en positiv inverkan då man som redovisningsekonom inte vill bidra med att verksamheten blir av med legitimitet.

6.3 Studiens bidrag

Den föreliggande studien bidrar med kunskap kring bakomliggande faktorer som har en inverkan på hur etiskt en redovisningsekonom upprättar sin redovisning. Studien bidrar även till avsaknaden i forskningen eftersom studien kategoriserat redovisningsekonomen till

erfarenhetslängd samt analyserat flertalet faktorer som har en inverkan under redovisningsprocessen. Detta har sedan bidragit till ökad förståelse kring ämnet då redovisningsekonomer med hjälp av egna erfarenheter kunnat beskriva hur faktorerna haft en inverkan på den etiska redovisningen.

De bakomliggande faktorerna bidrar inte heller endast teoretiskt till forskningen utan kan även användas för en mer praktisk förståelse kring anledning till hur oetisk redovisning faktiskt sker. Företag kan med hjälp av föreliggande studie även försöka förbättra sin arbetsmiljö så redovisningsekonomer känner att de har möjligheten att yttra sig gällande påtryckningarna. Detta tillsammans med exempelvis blivande redovisningsekonomer då studien kan bidra med lärdom kring de etiska svårigheter som förekommer under redovisningsprocessen. Då föreliggande studie visat på de utmaningar samt påtryckningar en redovisningsekonom möter i samband med redovisningen.

Författarna av föreliggande studie har även använt sig av den institutionella teorin för att upplysa de externa faktorer som har en inverkan på hur etiskt redovisningen upprättas. Detta kan leda till att studien kan bidra med kunskap för redovisningsekonomer ur ett institutionell teoretiskt perspektiv då teorin belyser hur organisationer kan styras av omgivande faktorer.

Föreliggande studie kan även bidra med kunskap till myndigheter som granskar den oetiska redovisningen. Där de bakomliggande faktorerna kan visa ett mönster och ge en förklaring till vilka faktorer som har en inverkan på hur etiskt redovisningen upprättas. För att sedan med hjälp av föreliggande studie identifiera förebyggande metoder för att redovisningen generellt skall upprättas mer etiskt.

6.4 Praktiska implikationer och rekommendationer

Ämnet som diskuteras i studien bidrar med alltmer kunskap till hur bakomliggande faktorer har en inverkan på hur redovisningsekonomer hanterar sin yrkesroll. Studien ger en ökad insikt för hur redovisningsekonomer arbetar samt möjliga faktorer som har en inverkan på hur etiskt redovisningen upprättas.

Utifrån referensramen och den insamlade data från redovisningsekonomerna finns det tre möjliga faktorer som har en inverkan på den etiska redovisningen för redovisningsekonomer. De tre bakomliggande faktorer som nämns i studien är externa, personliga och organisatoriska faktorer.

Den föreliggande studien kan bidra till att företag som har anställda redovisningsekonomer får en ökad förståelse över hur deras arbete kan påverkas genom etiska dilemman. En rekommendation till företaget eller företagsledningen är att de utökar sina kunskaper och är informerade om vilka faktorer som har en inverkan på när redovisningen upprättas. Ytterligare en rekommendation till företag samt utbildare inom redovisning kan vara att erbjuda etikkurser som en del av utbildningen eller arbetet. Detta eftersom den föreliggande studien visar på att redovisningsekonomer gärna hade läst en sådan kurs.

6.5 Kritik till studien

Studiens resultat är inte en generalisering kring vilka bakomliggande faktorer som har en inverkan på hur etiskt redovisningsekonomer upprättar redovisningen. För att bilda en generalisering angående ämnet behövs det ett större urval av redovisningsekonomer. Däremot skapar studien en insikt och kännedom till hur redovisningsekonomer hanterar etiska dilemman för fortsatt forskning.

Ämnet som har lyfts fram i studien har varit känsligt för respondenterna vilket har medfört att vissa svar uteblivit från redovisningsekonomerna. Svaren som redovisningsekonomerna har gett kan även ha begränsats eftersom respondenterna kan ha vridit på svaren då respondenterna inte vill skada företaget de är anställda på men även bevara sitt eget jobb. Detta kan också vara en anledning till att studiens resultat har begränsats till följd av det känsliga ämnet som redovisningsekonomerna ställdes inför.

Ett annat hinder som uppstod under studiens gång var att fysiska möten med respondenterna inte var ett alternativ för oss, dels för att författarna bodde på olika städer i Sverige men även också efter de rådande omständigheterna för pandemin. Mötet med respondenterna skedde via digitala verktyg. Detta medförde att intervjuer på plats inte skedde vilket resulterade till att studiens författare inte kunde iaktta/uppmärksamma redovisningsekonomerna i deras egen arbetsmiljö.

Under studiens genomförande var det högsäsong för många av redovisningsekonomerna, vilket gjorde det svårt för studiens författare att få tag på tillräckligt många redovisningsekonomer. Detta bidrog till att urvalet av redovisningsekonomer begränsades vilket också ses som ett hinder då antalet respondenter kunde ha fyllts ut mer för att samla in mer samt bredare empiri för studien.

6.6 Förslag på fortsatt forskning

På grund av tidsbristen och studiens planerade omfattning har det krävts vissa avgränsningar, därför kommer tänkbara förslag till framtida forskning att ges.

Förslag på vidare forskning som hade varit intressant att undersöka är om det finns ytterligare faktorer utöver de externa, personliga och organisatoriska som har en inverkan på hur etiskt redovisningsekonomer upprättar redovisningen.

Ett annat förslag på fortsatt forskning kring ämnet är om olika länder skiljer sig åt när det kommer till hur redovisningsekonomer hanterar och har en inverkan på etisk redovisning. Har olika länder olika uppfattningar kring etisk redovisning och vilka bakomliggande faktorer som kan ha en inverkan? Eftersom denna studie är begränsad och endast undersöker redovisningsekonomer i Sverige var detta inte en möjlighet som kunde studeras.

Ytterligare ett tänkbart förslag till fortsatta studier är att forska om skillnader och likheter på vilka faktorer som har en inverkan på hur redovisningsekonomer agerar när det gäller etiska dilemman inom samma verksamhetsområde. Det hade varit intressant att se om redovisningsekonomer inom samma bransch har liknande tankesätt angående upprättandet av etisk redovisning. Anledningen till att denna aspekt inte undersöks i studien är på grund av tidsbristen och utmaningen att komma i kontakt med redovisningsekonomer.

7 Referenslista

Alvehus, J. (2019). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: En handbok* (2:a uppl.). Stockholm: Liber.

Armstrong, M. B. (2017), "Ethical Issues in Accounting." *The Blackwell Guide to Business Ethics*, Chapter 7. <https://doi.org/10.1002/9781405164771.ch7>

Birkler, Jacob. (2020). *Etik - En grundbok*. Liber AB

Bryman, A. & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber

Cianci, A. M. & Bierstaker, J. L. (2009). "The Impact of Positive and Negative Mood on the Hypothesis Generation and Ethical Judgments of Auditors." *Auditing: A Journal of Practice & Theory*. Vol. 28, issue 2, pp. 119-144. <https://doi.org/10.2308/aud.2009.28.2.119>

Collste, Göran. (2019). *Inledning till etiken*. (4:a uppl.). Studentlitteratur AB.

DiMaggio, P. & Powell, W. (1983), "The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields." *American Sociological Review*, Vol. 48, issue 2, pp. 147-160.

DiMaggio, P. & Powell, W. (1991), "The New Institutionalism in Organizational Analysis". Chicago University of Chicago Press.

Duska, R., Duska, B. S., & Ragatz, J. A. (2011). *Accounting ethics*. (2:a uppl.). Sussex: WileyBlackwell.

Ekobrottsmyndigheten. (u.å.). *För dig som jobbar inom redovisning*. Hämtad: 2022-04-19.

<https://www.ekobrottsmyndigheten.se/om-ekobrott/anmal-ekobrott/redovisningskonsult/>

Eynon, G., Hill, N. T. & Stevens, K. T. (1997) 'Factors that Influence the Moral Reasoning Abilities of Accountants: Implications for Universities and the Profession', *Journal of Business Ethics*, 16(12/13), pp. 1297–1309. <https://doi.org/10.1023/A:1005754201952>

FAR. (u.å.). Dubbelt så många utredningar på fem år.

https://www.faronline.se/dokument/balans/1993/nr-5/balans_1993_n05_a0006/

FAR. (u.å.). FARs etikregler. <https://www.faronline.se/revision/fars-etikregler/>

Gaudine, A. & Thorne, L. (2001). "Emotion and Ethical Decision-Making in Organizations." *Journal of Business Ethics*. Vol. 31, issue 2, pp. 175-187.

<https://doi.org/10.1023/A:1010711413444>

Guénin - Paracini, H., Malsch, B., & Paillé, A.M. (2014). *Fear and risk in the audit process*. *Accounting, Organizations & Society*. Vol. 39, issue 4, pp. 264-288.

<https://doi.org/10.1016/j.aos.2014.02.001>

Hromei, A. N., & Voineai, M. I. (2013). 'Accounting between Law, Ethics and Morality'. *SEA: Practical Application of Science*, Vol. 1 Issue 2, pp 131-136.

<https://doaj.org/article/5d22138eb8834bfeb74f44616ea0405f>

International Ethics Standards Board of Accountants. (u.å.). *About IESBA*. Hämtad: 2022-04-20. <https://www.ethicsboard.org/about-iesba>

Jackling, B. Cooper, B. Leung, P. & Dellaportas, S. (2007) "Professional accounting bodies' perceptions of ethical issues, causes of ethical failure and ethics education" *Managerial Auditing Journal* Vol. 22 No. 9, pp. 928-944 <https://doi.org/10.1108/02686900710829426>

Johari, R., Mohd-Sanusi, Z. & Chong, V. (2017) "Effects of Auditors' Ethical Orientation and Self-Interest Independence Threat on the Mediating Role of Moral Intensity and Ethical Decision-Making Process". *International Journal of Auditing*. Vol. 21, issue 1, pp. 38-58.

<https://doi.org/10.1111/ijau.12080>

Josephson Institute of Ethics (u.å.). 12 Ethical Principles for Business Executives. Hämtad: 2022-04-04. <https://josephsononbusinessethics.com/2010/12/12-ethical-principles-for-business-executives/>

<https://josephsononbusinessethics.com/2010/12/12-ethical-principles-for-business-executives/>

Lind, R. (2019). *Vidga vetandet: teori, metod och argumentation i samhällsvetenskapliga undersökningar*. (2:a uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Mandre, J., Ntayi, J. M., Kabagambe, L.B., & Kagaari, J. (2021). "Institutional isomorphism, self-organisation and the adoption of management controls." *Accounting and Management Information Systems*, Vol. 20, No. 2, pp. 332-364.

<http://dx.doi.org/10.24818/jamis.2021.02007>

Meyer, J.W. & Rowan, B. (1977). "Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony." *American Journal of Sociology*, Vol. 83, No. 2, pp. 340-363.

- Mintz, S. M., & Morris, R. E. (2017). *Ethical Obligations and Decision Making in Accounting*. (4:e uppl.). New York: McGraw-Hill Education.
- Nationalencyklopedin (2022). Etik. Hämtad 28 februari 2022 från <https://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/etik>
- Nielsen, R. P. & Massa, F. G. (2013), "Reintegrating Ethics and Institutional Theories." *Journal of Business Ethics*, Vol. 115, issue 1, pp. 135-147. <https://doi-org.libraryproxy.his.se/10.1007/s10551-012-1384-5>
- Prop.1995/96:10. Års- och koncernredovisning. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/ars--och-koncernredovisning_GJ0310#page=11
- Rendorff, J. D. (2009). "Responsibility, Ethics and Legitimacy of Corporations." *Society and Business Review*, Vol. 4 No. 3, pp. 266-268. <https://doi.org/10.1108/17465680910994245>
- Revisionsinspektionen (u.å) *Etikkoden*. Hämtad: 2022-06-20. <https://www.revisorsinspektionen.se/om-ri/framtida-revisionen/etikkoden/>
- Schwartz, B. & Tilling, K. (2009). *Nordiske OrganisasjonsStudier*. (3:e uppl.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Skatteverket. (2022). *God redovisningssed*. Hämtad: 2022-04-19. <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2021.5/3201.html#h-God-redovisningssed-i-ARL>
- Skatteverket. (2022). *Rättvisande bild*. Hämtad: 2022-04-20. <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2022.4/3202.html>
- Smieliauskas, W. Bewley, K. Gronewold, U. & Menzefricke, U. (2018) 'Misleading Forecasts in Accounting Estimates: A Form of Ethical Blindness in Accounting Standards?'. *Journal of Business Ethics*, Vol. 152, pp 437–457. <https://doi.org/10.1007/s10551-016-3289-1>
- Staubus, George J. (2005) 'Ethics Failures in Corporate Financial Reporting', *Journal of Business Ethics*, Vol. 57 Issue 1, pp 5-15. <https://doi.org/10.1007/s10551-004-3811-8>
- Young-Chul, J. & Tai-Young, K. (2019), "Between Legitimacy and Efficiency: An Institutional Theory of Corporate Giving." *Academy of Management Journal*, Vol. 62, issue 5, pp. 1583-1608. <https://doi.org/10.5465/amj.2016.0575>

Årsredovisningslag (SFS 1995:1554). Justitiedepartementet.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/arsredovisningslag-19951554_sfs-1995-1554

8 Bilagor

8.1 Författarnas individuella reflektioner

8.1.1 Individuell reflektion Patricia Khalaf

När kusen startade var det oklart för mig vem jag skulle skriva examensarbetet med. Marina Grahovar, som senare blev vår handledare, rekommenderade Yassir för mig. Jag och han diskuterade och försökte komma fram till möjliga ämnen för uppsats. Vi kom snabbt överens om vad som intresserade oss att skriva om, vilket var om etisk redovisning. Våra möten skedde digitalt då jag och Yassir bor i olika städer. Jag anser att det gick oerhört smidigt och vi hade inga problem med att jobba på uppsatsen. Det som underlättade vårt arbete var tillgången till Google Docs där båda kunde skriva samtidigt, markera och tillägga kommentarer.

Uppsatskrivandet har haft sina utmaningar och sina intressanta stunder. Det har varit väldigt spännande att ha fått intervjua personer och verkligen undersöka om ämnet på djupet. Materialet som finns tillgängligt har också varit mycket lärorikt och jag inser att det finns fortfarande mycket mer att forska om kring ämnet. Att söka efter material var en av de mindre utmanande punkterna med arbetet medan skrivandet utgjorde den största utmaningen. Här testades vår förmåga att skriva akademiskt men jag anser att jag har lärt mig mycket under processen vilket jag kommer ha nytta av i framtiden.

Avslutningsvis vill jag tacka Yassir för ett bra samarbete och kommunikation vilket har gjort uppsatsen möjlig att fullborda. Jag vill även tacka vår handledare Marina för de mycket hjälpsamma handledningstillfällena och stödet vi har fått.

8.1.2 Individuell reflektion Yassir Abdi

Jag hade från början avsikten att skriva examensarbetet ensam. Där jag sedan efter förslag från lärare blev tillsagd att istället hitta en kollega till uppsatsen. Det var då jag och Patricia fick kontakt där även hon inte hade någon skrivpartner. Då jag och Patricia inte arbetat tillsammans tidigare blev jag faktiskt positivt överraskad över hur smidigt kommunikationen har gått mellan oss. Detta har sedan lett till att vi båda kontinuerligt haft kontakt under studieprocessen samt diskuterat olika invändningar i vår uppsats. Då både jag och Patricia läser samma inriktning inom ekonomi underlättade detta när det gäller vilken ekonomisk

inriktning vi hade tänkt studera. Det gick även relativt snabbt att bestämma ämne eftersom vi båda ansåg att etik inom redovisning är ett intressant ämne.

Den föreliggande studien har bidragit med nödvändig kunskap för mig gällande uppsatsskrivning samt planering. Detta eftersom jag var tvungen att sätta en egen deadline för de olika delarna i uppsatsen samt kontinuerligt studera problemområdet tillsammans med Patricia. Jag har även i samband med föreliggande studie lärt mig olika intervjumetoder och hur man bemöter respondenter gällande eventuella känsliga samt personliga ämnen, då vår studie till stor del behandlar etik. Det studerade ämnet har även varit intressant att studera för mig som blivande redovisningsekonom då jag anser att studien bidragit med väsentlig information kring min blivande profession.

Jag vill avslutningsvis tacka alla som bidragit till vår uppsats. Detta tillsammans med våra opponenter från seminarierna som bidragit med konstruktiv kritik samt förbättringsmöjligheter under studieprocessen. Jag vill även passa på att tacka våra respondenter som gav oss möjligheten att studera ämnet vidare. Ett stort tack går även till vår handledare Marina Grahovar bidragit med värdefulla synpunkter under studieprocessen. Slutligen vill jag tacka Patricia för ett gott samarbete under hela uppsatsskrivningen.

Bilaga 2 - Intervjufrågor

Yrkesetiska frågor till en redovisningsekonom

Bakgrundsinformation om redovisningsekonomerna

- Vilka är/var dina arbetsuppgifter som redovisningsekonom?
- Hur länge har du varit verksam som redovisningsekonom?
- Hur skulle du beskriva företaget du arbetar på?

Etisk redovisning

- Vad innebär det för dig att agera etisk som redovisningsekonom?
- Berätta och ge exempel på situationer som har varit etiskt utmanande för dig när du upprättat redovisningen? Vad hade du kunnat göra annorlunda om du hade hamnat i samma situationer igen? *(Tillfällen där du inte känt dig säker på om du upprättat redovisningen på "rätt sätt" varför tror du att du känner dig tveksam? Vad hade kunnat hjälpa dig att känna dig mer säkert)*

Externa faktorer

- Hur används lagar, regler samt normer vid upprättande av redovisningen?
- Inspireras ni av hur andra upprättar sin redovisning och i så fall på vilket sätt samt varför?
- Anser du att de nuvarande lagar samt redovisningsstandarderna är tillräckliga när det gäller hur redovisningen bör upprättas? Om nej, vad är det som saknas, om ja, kan du utveckla?
- Vem söker du stöd hos eller vilka dokument söker du stöd hos när du hamnar i ett etiskt dilemma vid upprättandet av redovisningen?

Personliga faktorer

- Har du läst en etikkurs i din utbildning? Om ja, hur har detta hjälpt dig som redovisningsekonom?
- Känner du rädsla eller oro i samband med upprättandet av redovisningen? Om ja, på vilket sätt och varför?

- Anser du att ditt humör/emotionella tillstånd har en inverkan under redovisningsprocessen? Om ja, på vilket sätt och varför?

Organisatoriska faktorer

- Är företagsledningen involverad i hur redovisningen ska upprättas? Om ja, på vilket sätt är ledningen involverad. Om nej, varför inte?
- Anser du att företagets involverade har en inverkan under redovisningsprocessen? Om ja, på vilket sätt?
- Har företagsledningen förväntningar på hur redovisningen skall upprättas? Om ja, vilka förväntningar har företagsledningen?

Förstärkande frågor gällande bakomliggande faktorerers inverkan

- Vilka aktörer är direkt involverade när det gäller vilket resultat företaget vill uppvisa? På vilket sätt är dessa aktörer involverade?
- Finns det andra påtryckningar (förutom lagar, regler och normer) som bidrar till hur en redovisningsekonom upprättar sin redovisning etiskt? Om ja, vilka?
- Vilka etiska svåra situationer ser du att en redovisningsekonom kan hamna i när en redovisning upprättas?
- Vilken bakomliggande faktor anser du har störst inverkan på hur en redovisningsekonom upprättar redovisningen etiskt?

Övrig kommentar

- Vad tror du anledningen är till att antalet anmälningar i samband med brott inom redovisningsyrket ökat markant senaste åren? Vad tror du skulle kunna få ekonomer mer säkra kring att göra ”rätt” i stället för att slira?
- Vad är viktigt att tänka på vid ett utförande av en redovisningsprocess? Ge exempel på när det har varit viktigt.